

BOOYSENDAL PLATINUM MINE (PTY) LTD

LEANO LA LEAGO LE MEŠOMO

2021 – 2025

MP30/1/2/5/2/127MR

THEIBOLO YA DITENG

Diakhronimi

MATSENO	5
KAROLO 1: KETAPELE	10
KAROLO 2: LENANEO LA TLHABOLLO YA BAŠOMI	11
2.1 Leano la tlhabollo ya Bokgoni	11
2.2 Leano la Tsela ya Mešomo	18
2.3 Leano la Tlhahlo	23
2.4 Thutelatirong le Leano la Pasari	24
2.5 Leano la Tekano ya Mošomo	26
KAROLO 3: TLHABOLLO YA EKONOMI YA SETŠHABA SA MEEPONG	31
3.1 Tshedimošo ya botšo ya leago le ekonomi	31
3.2 Ditiro tše bohlokwa tša ekonomi	34
3.3 Khuetsō ya go se kgahliše ya mešomo ya meepo ka lefelong	34
3.4 Infrastraktšhara le diprotšeke tša phedišo ya bohloki	39
3.5 Magato a go lebelela Mengwako le seemo sa bophelo	48
KAROLO 4: TSHEPEDIŠO YEO E AMANAGO LE TAOLO YA PHOKOTŠO YA BAŠOMI LE GO NTŠHWA MOŠOMONG	50
4.1 Go hlangwa ga Foramo ya ka moso	50
4.2 Mekgwa ya go boloka mešomo le go efoga go lobja ga yona le theogo ya go thwalwa ga batho	51
4.3 Mekgwa ya go tliša ditharollo tše diswa le magato a go hlola tšhireletšo ya yona moo tobo ya mešomo e ka se efogwego	54
4.4 Mekgwa ya go matlafatša Khuetsō ya Leago le Ekonomi bathong	
4.5 Dilete le Ekonomi moo go nago le kgonagalo ye kgolo ya go ntšhwa ga bašomi mošomong le go tswalelwa ga meepo	55
KAROLO 5: THUŠO YA TŠHELETE	58
KAROLO 6: BOITLAMO	59

Dikhronimi le Dtlhaloso

AET	Thuto ya Ba bagolo le Tlhahlo
AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome
BEE	Matlafatšo ya Bathobaso Ekonoming
BEE SPV	Sedirišwa sa Moswananoši sa Matlafatšo ya Bathobaso Ekonoming
CMIP	Lenaneo la Infrastraktšhara yeo e Kopantšwego ya Mmasepala
CSI	Peeletšo ya Khophoreiti ya Leago
DMRE	Kgoro ya Dimenerale le Methopo ya Enetši
DoE	Kgoro ya Thuto
DPLG	Kgoro ya Mmušo wa Probentshe le wa Tikulogo
DTI	Kgoro ya Kgwebo le Diintaseteri
EE	Tekano ya Mešomo
EIA	Tekolo ya Khuetšo ya Tikulogo
EMP	Lenaneo la Taolo ya Tikulogo
FTLM	Mmasepala wa Tikulogo wa Fetakgomo Tubatse
GGP	Setšweletšwa ka moka sa Tikulogo
HDPs	Batho bao ba dikilego ba Phaetšwe Thoko
HR	Bašomi
HRD	Tlhabollo ya Bašomi
IDP	Leano la Tlhabollo leo le kopantšwego
IDP	Leano la Tlhabollo ya Motho
JV	Maitekelo a Mohlakanelwa
Ktpm	Ditone tše sekete ka kgwedi
LED	Tlhabollo ya Ekonomi ya Tikulogo
LOM	Nako ya go šoma ga Moepo
LP	Probentshe ya Limpopo
LRA	Molao wa Dikamano tša Mešomo
Mamsl	Dimethara ka godimo ga bokomo bja lewatle
Micawber	Micawber 278 (Pty) Ltd
MP	Probentshe ya Mpumalanga
MPRDA	Molao wa Tlhabollo ya Methopo ya Dimenerale le Petroleamo
MQA	Taolo ya Dithuto tša Meepo
MRC	Murray and Roberts Cementation
NGO	Mokgatlo woo o sa welego taolong ya Mmušo
Northam	Northam Platinum Limited
NPI	Institšhute ya Tšweletšo ya Bosetšhaba
NQF	Tlhako ya Dithuto tša Bosetšhaba
OEM	Motšweletši wa Mathomo wa Sedirišwa
PGDS	Leano la Kgolo le Tlhabollo ya Probentshe
PGEs	Ditho tša Sehlopha sa Platinamo
PGMs	Sehlopha sa Dimetale tša Platinamo
RDP	Lenaneo la Tlhamoleswa le Tlhabollo
RFQ	Taelo ya Khotheišene
RPM	Rustenburg Platinum Mines Ltd
SAMPPF	Foramo ya Meepo ya Afrika Borwa ya go Reka yeo e Kgethegilego

SAQA	Bolaodi bja Mangwalo a Dithuto Afrika Borwa
SDM	Mmasepala wa Selete sa GaSekhukhune
SEIA	Tekolo ya Khuetšo ya Leago le Ekonomi
SLP	Leano la Leago le Mešomo
SMMEs	Dikgwebo tše dinyenyane, tše Dipotlana le tša Magareng
SPF	Foramo ya Batšweletši ba Steelpoort
VAT	Value-added Tax
WSP	Leano la Bokgoni bja Mošomong

1. MATSENO

Maikemišetšo a Molao wa 2002 (Molao wa 28 wa 2002) (MPRDA) wa Tlhabollo ya Dimenerale le Methopo ya Petroleamo o gare ga ye mengwe ya go hlama leswa meepo le diitaseteri tša tšweletšo Afrika Borwa. Go kgonthišiša tlhamoleswa yeo e kgonthšhago temaneng ye, Molao o nyaka gore go tlišwe Leano la Tlhabollo ya Mošomo bjalo ka senyakwa sa mathomo pele go newa ditokelo tša tšweletšo ya meepo. Leano la Leago le Mešomo le nyaka gore bakgopedi ba ditokelo tša meepo le tšweletšo, ba hlabolle le go phethagatša Mananeo ao a feleletšego a Tlhabollo ya Bašomi, Leano la Tlhabollo ya Setšhaba sa Mepong, Leano la Mengwako le Maemo a Bophelo, Leano la Tekano ya Mošomo le Ditsela tša go lota mešomo le go laola phokotšo le /goba go tswalelwa.

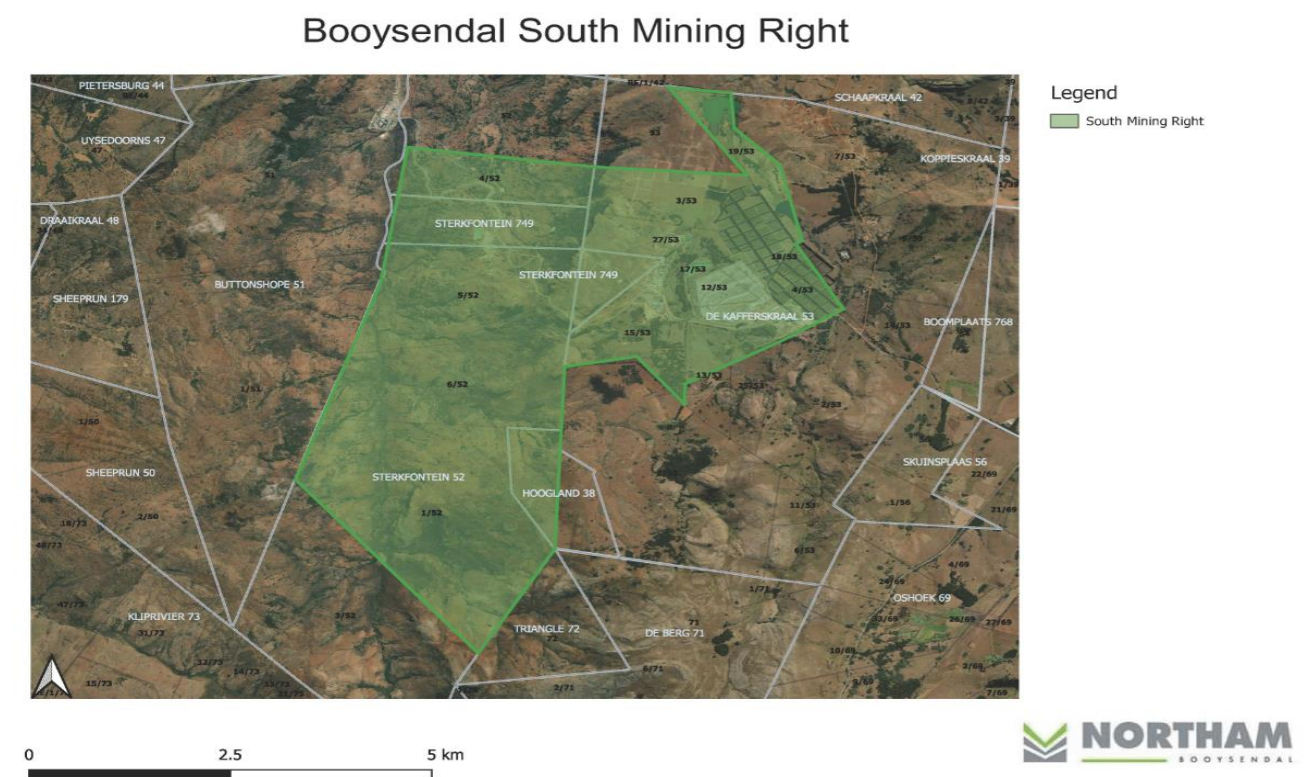
Maikemišetšo a mananeo ao a lego mo godimo, ke go tšweletša mešomo le go matlafatša leago le ekonomi ya Mafrika Borwa ka moka ge go tsenwe fase ka go kgonthišiša kgolo ya ekonomi le tlhabollo ya leago le ekonomi. Taolo ya phokotšo le /goba go tswalelwa go ikemišeditšwe gore go fokotšwe khuetšo ya phetogo ya thepa yeo e ipoeletšago, mathata a ekonomi le go senyega ga minerale goba methopo ya tšweletšo diekonoming tša motho ka o tee, dilete le tikulogo. Go fihla ga bjale, Kgoro ya Methopo ya Dimenerale (DMRE) e bone go le bohlokwa go tliša dintlha tša maleba tša tlhabollo le phethagatšo ya Leano la Mešomo le Leago ka tatelano le MPRDA le Leano la Bosetšhaba la Leago.

1.1 Lefelo la Moepo

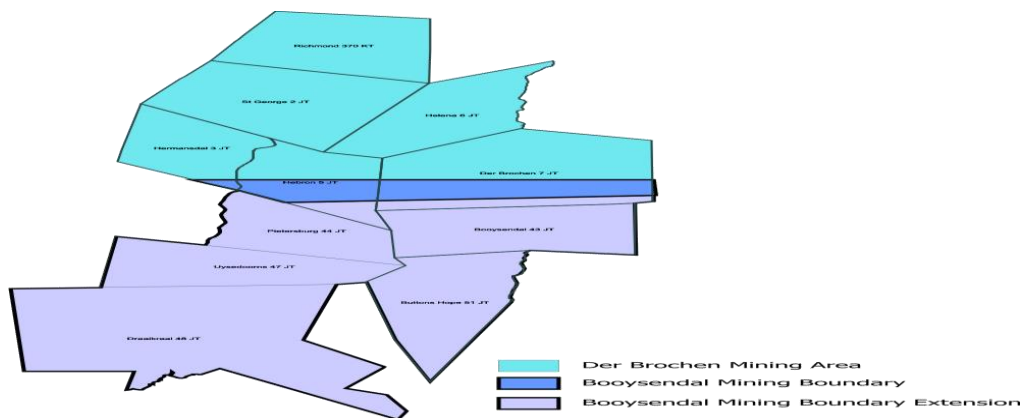
The Booyseendal Platinum (PTY) Ltd e humanega mollwaneng wa Diprobentshe tša Limpopo le Mpumalanga, ka gare ga boalo bja naga bja bommasepala ba babedi, Mmasepala wa Tikulogo wa Fetakgomo Tubatse (FTLM), ka fase ga Mmasepala wa Selete wa Sekhukhune le Mmasepala wa Tikulofgo wa Thaba Chweu. (TCLM) ka fase ga Mmasepala wa Selete wa Ehlanzeni ka Mpumalanga. Mollwane wa ka lebowa wa Moepo o momagane le Protšeke ya Der Brochen ya Anglo Platinamo. Setiši sa kgauswi sa setimela se Steelpoort, seo se lego bokgole bja go ka dikhilomethara tše 43 ka tsela go ya ka Lebowa-bohlabela.

Moepo wa BS4 o probentsheng ya Mpumalanga lefelong la Mmasepala wa tikulogo wa Thaba Chweu. Mollwane wa ka bodikela a moepo o momagane le Moepo wa BS3 Booyseendaal Borwa. Setiši sa kgauswi sa setimela ke sa Lydenburg, bokgoleng bja dikhilomethara tše 39 ka tsela go ya bodikela. Moepo o fihlelelega ka tsela ya sekontiri ya R577 magareng a Lydenburg le Roosenekal. Moepo o ka fihlelelega gape go tšwa ka Lebowa ka tsela ya praebete yeo e dirilwego go putla lefelo la moepo wa De Brochen le tsela yeo e sa tšwago go agwa ya sekontiri ya go tloga Dikantorokgolo tša Boysendal Lebowa.

Seswantšho 2: Mmapa wa Lefelo la Booyseendaal – Mellwane ya moepo

Seswantšho 2: Mmapa wa Lefelo la Booyse dal – Mellwane ya moepo

1.2 Bongthotho bja Moepo

Ka 2011, Afripalm Resources (Afripalm) le Mvelaphanda Holdings (Mvela) e be e le bengdišere ba bagolo ba BEE ya Northam, ba swere dipersente tše 26 tša tekatekano ya khamphani. Ka lebaka la phuthamo ya theko ya dišere tša batšweletši ba platinamo, bao ba akaretšago Northam, ka bobedi bja tšona Afripalm le Mvela di ikhumane di roba ditumelelano ka fase ga dipeakanyo tša tšona tša ditšhelete tša BEE. Ka lebaka leo, Afripalm le Mvela di ile tša swanelwa ke go lahla dišere tša tšona tša Northam gore go lokišwe ditumelelano, e lego seo se tlhotšego phedišo ya boruašere bja BEE ya Northam.

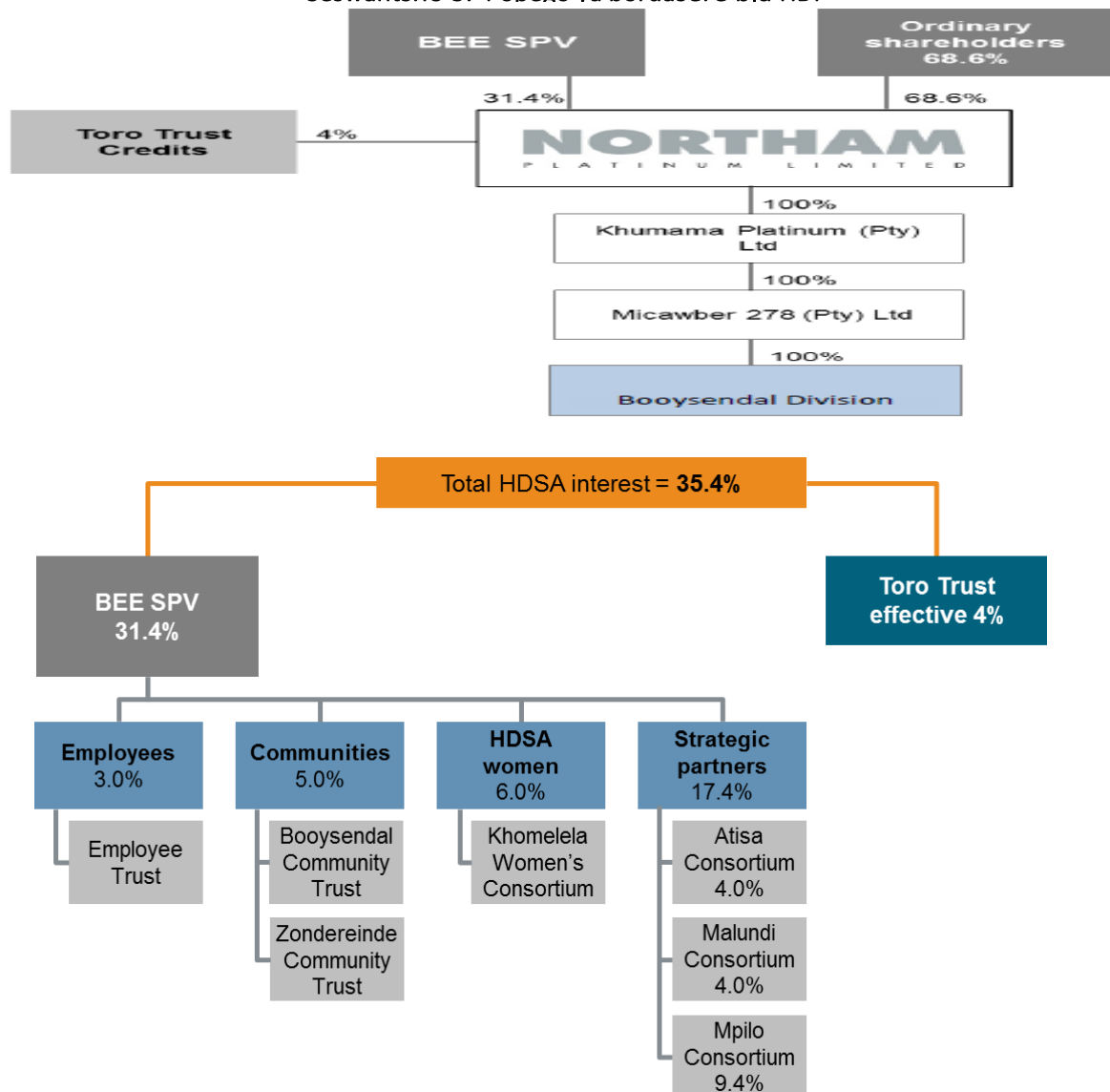
Northam e tšwetše pele go kopana le bašomišani ba dikgahlegelo le DMRE go tsošološa popego ya yona ya boruašere bja BEE. Go fihla ga bjale, khamphani e phethile papatšišano yeo e tlogo lota dišere tše 35.4% tša tswala ya HDP ka Northam.

HDP e tla humana dišere tše 31.4 tša letseno la dišere tše o di ntšhitšwego ke Northam ka ngwadišo ye mphsa ya dišere tše o di tlwaelegilego le go humanwa ga tša mehleng tše o di lego gona, e lego seo se tlogo oketša palomoka ya boruašere bja HDP go ya go dipersente tše 35.4 go akaretšwa le dipersente tše 4 tša go kgatha tema thwii ga bašomi ba Northam ka Trasete ya Toro.

Sedirišwa sa moswananoši (BEE SPV) se tla akaretša dikgahlegelo tša ekonomi tšeo di kopantšwego tša baholegi ba HDP bao ba kgathagoo tema ka kgwebišetšanong ye. Ngwadišo ya dišere tše diswa le go humanwa ga tšeo di lego gona e tla rekwa ka popego ya dišere tšeo di ikgethilego tšeo di ntšhwago ke BEE SPV.

Diswantšho tše di latelago, 3 le 4 di laetša Karolo ya Booysendal ya popego ya Boruašere go latela phethagatšo ya kgwebišetšano ye mphsa ya BEE.

Seswantšho 3: Popego va boruašere bia HDP

1.3 Mošomo wa go Epa

Booyseendal Platinum (PTY) Ltd Proprietary Limited “Booyseendal Platinum (PTY) Ltd” (Micawber 278 Proprietary Limited), lekala leo mong wa lona ka botlalo e lego Northam ke yona e swerego lengwalo la tokelo ya go epa (LP127MR), leo le fetotšwego go latela hlogwana 7 ya Šetulo II Molao wa 2002 wa Tlhabollo ya Dimenerale le Methopo ya Petroleamo “MPRDA” (Molao 28 wa 2002). Molao woo o teefaditšwego wa go epa, o phethagaditšwe ka di 15 Desemere 2010 gomme o tla dula o šoma go fihla ka di 22 Nofemere 2021.

Booyseendal Platinum (PTY) Ltd e tla ba le dikarolo tše pedi tša moepo, e lego lefelo la ka lebowa (Modulu 1-UG2 Merensky) le lefelo la dikarolo tša ka Borwa (Modulu 2-UG2 & Merensky). Karogano gare ga bobedi bjo e nabile ka tsela yeo e lego gore go a kgonega go epa dirifi tšeo ka nako e tee magatong a mabedi a go se swane ka tšhomišo yeo e swanago ya go fihlelela moepo. Dikarolo tša moepo ka bobedi di tla fihlelelwa ka matseno a go theoga.

Tlhabollo ya moepo wa boraro wa Merensky le wa mathomo ka Booyseendal Borwa, e thomile ka 2019, ka tšweletšo ya (35ktpm) yeo go letetšwego gore e tla ba e humanwe ka 2023. Mokgwa wa go epa woo o akanyetšwego go phšatla leswika la Merensky, ke pedifatšo ya woo o šomišwego ka Merensky Lebowa wa ga bjale wa go diriša metšhene le pilara. Borale bja Merensky go tla šongwa ka Polante yeo e lego gona ya BS, moo borale bo tlogo rwalwa ka lepanta la RopeCon.

Theibolo ye e lego mo fase e laetša tšhielano ya bašomi Go tšwela pele ka rostara ye, go thwalwa dihlopha tše tharo tšeo di feleletšego tša bašomi, ke gore ge dihlopha tše pedi di šoma mosegare le bošego, sehlopha sa boraro se tla ba se sa šome.

Theibolo 1: Tšhielano ya Ditšhifi

Booyseendal Platinum (PTY) Ltd – Tšhielano ya ditšhifi			
Šetulu ya ditšhifi	Nako ya go thoma	Nako ya go fetša	Nako (diiri)
Tšhifi ya mosegare	07H00	16H00	9
Tšhifi ya thapama	16H00	01H00	9
Tšhifi ya bošego	23H00	08H00	9
Thuthuthupišo le poelelo	16H00	17H00	1
Tšhifi ya polante	07h00	16h00	9
Palomoka ya nako ya go šoma/ Letšatši			24:00:00

Ditšhifi tša mosegare le tša bošego, ye nngwe le ye nngwe ya tšona e ka gagaba go fihla go diiri tšeo di dumeletšwego tše 9:00 gomme di beetšwe nako ya go hlwekiša, go bora tša go thekga, go bora boalo, le go thuthupiša. Diriki tša go epa di tla lokišwa ka tšhifi ya mosegare gomme ke ka fao go tlišwago diuniti tša sepere. Go tla thuthupišwa letšatši le lengwe le le lengwe mafelelong a tšhifi ya mosegare. Nako yeo e beetšwego go phetha sediko sa phanele ya tšweletšo moepong, ke matšatši a 3.

Borale go tšwa dikarolong tše pedi tša moepo bo tla šongwa dikhonsentreithareng tša dipolante tšeo di aroganego. Borale bja bobedi bjo bo a phšatlwa le go šilwa pele ga mošomo wa karoganyo. Setšweletšwa go tšwa dipolanteng ka bobedi se tla romelwa setološing sa ka ntle gomme go latela Booysendal Platinum (PTY) Ltd lefelo la thekišo e tla ba ge go ntšhwa borale.

KAROLO 1: KETAPELE

a	Leina la Khamphani	Booysendal Platinum (PTY) Ltd (SLP e bitša Northam bjalo ka “Khamphani”)
b	Dinomoro tša Tokelo ya Goi epa	LP30/5/1/2/3/1(127) MR
c	Leina la Moepo	Booysendal Platinum (PTY) Ltd (morago ga mo e bitšwa Booysendal)
d	Aterese ya Lefelo la Bodulo	Farm Booysendal 43 JT
e	Aterese ya Poso	Post net Suite #199 Private Bag x20097 Lydenburg 1120
f	Motho yoo go ka kopanwago naye	Mr Wonderboy Kekana
g	Emeile	Wonderboy.kekana@norplats.co.za
h	Nomoro ya thelefomo	087 158 7000
i	Palo ya Bašomi	1245
j	Moo moepo o lego gona	Mpumalanga Province Thaba Chweu Municipality Ehlanzeni District Municipality
k	Ditšweletšwa	Platinum, palladium, rhodium, gold, iridium, ruthenium, silver, cobalt, nickel & copper
l	Kakanyo ya Bophelo bja Moepo	Mengwaga ye 14
m	Mafelelo a Ngwaga wa Ditšhelete	30 June

KAROLO 2: TLHABOLLO YA TAOLO YA BAŠOMI

Booysendal Platinum (PTY) Ltd e itlamile ka go kgonthiśiša gore bašomedi ba yona ba fiwa sebaka sa go hwetša tsebo le bokgoni gore ba fihlelele dinepo tša bona le tša thulaganyo maloka le ditsela tšeo moepo o šomago ka tšona.

Tlhako ya Mangwalo a Dithuto a Bosetšhaba (NQF), Taolo ya Dithuto tša Meepo (MQA), Kgoro ya Methopo ya Dimenerale le Enetši (DMRE) le Lekgotla la Khwalithi ya Dikgwebo le Mešomo (QCTO) di tla šomiśwa go fihlelela mananeo a. Ditsenogare tše dingwe di akaretša AET, bokgoni bja mešomo le bokgoni bja go kgonega go fetišetšwa mafelong a mangwe.

Kgatelopele mabapi le tlhahlo le tlhabollo e tla elwa nako le nako. Khamphani e romela Pego ya ngwaga le ngwaga ya Tlhahlo yeo e amanago le Leano la Tlhabollo ya Bokgoni bja Mešomo le leano la tekano Mešomo. Leano la Tlhabollo ya Bokgoni la Booysendal, le tla akaretša mananeo ao a theilwego godimo ga leano la Bokgoni bja Mošomong. (WSP).

Lenaneo la HRD le bopilwe ka maano a tiragatšo go hlama, go hlabolla le go phethagatša leano la HRD le EE. HRD e na le leano la tlhabollo ya bokgoni, leano la kgatelopele ya lenaneo la boiphedišo, leano la botlhahlatiro, thutelatirong le leano la pasari.

2.1 Leano la tlhabollo ya bokgoni

Tlhahlo ya bokgoni meepong le bokgoni bjo bongwe bja theknikhale tšeo di, dumelelago bašomi go godiša bokgoni bja bona le dithuto, di tla fiwa bašomi. Ka 'baka la dihlohlo tša Taolo ya Polokego le dilo tšeo di amanago le tšona le go epša ga maswika a bothata, Maphelo le bokgoni bja Polokego di šupilwe e le tšeo di le go ka pele pele gomme tša latelwa ke bokgoni bja theknikhale, bolaodi, thuto le taolo ya tikulgo.

Magoro a a latelago a bokgoni a a abja Booysendal:

- Tlhahlo ya Motheo ya Moepo.
- Bokgoni A le B Tlhahlo.
- Tlhahlo ya Boetapele le Bolekodi.
- Thutamaswika le Bointšineere bja maswika

- Tlhahlo ya Ditšelele.
- Tlhahlo ya Maphelo le Tšhireletšego.

2.1.1 Bogolo le tlhamego ya Bašomi

Go letetšwe gore palomoka ya bašomi ba Booyensdal e ba e le 2470 ka 2025 le 1245 ka 2021. Bašomi ba ba akaretša tlhabollo, tšweletšo, šafote, taolo, le ba ditirelo tša theknikhale bao ba tlogo thwalwa go tšwa baduding ba tikulogo le Afrika Borwa ka bophara.

Theibolo 2: Ponelepele ya Molahlakore ya Bašomi ka moka ba karolo ya Booyensdal go ya ngwageng wa 2025

			Monna				Mosadi				Palomoka	
LEGORO	LEGATO LA NQF	MOKGWA WA KGALE	Moafrika	Mokhalate	Moindia	Lekgowa	Moafrika	Mokhalate	Moindia	Lekgowa	Monna	Mosadi
Thuto yeo e akaretšago le Tlhalo (GET)	1	Ga go sekolo	9	0	0	0	0	0	0	0	9	0
		Kreiti 0 / Pre	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kreiti 1/ Sub A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kreiti 2/ Sub B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kreiti 3/ Std1/ABET 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kreiti 4/ Std 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		kREITI 5/ Std 3/ ABET 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kreiti 6/ Std 4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kreiti 7/Std 5/ABET 3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kreiti 8/ Std 6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kreiti 9/Std 7/ ABET 4	5	0	0	0	0	0	0	0	5	0
Thuto ya pele le Tlhalo	2	Kreiti 10/ Std 8/ N1	182	0	0	13	30	0	0	0	195	30
	3	Kreiti 11/ Std 9/ N2	229	0	0	9	38	0	0	0	238	38
	4	Kreiti 12/ Std 10/ N3	458	3	0	49	85	1	0	2	510	88
Thuto ya Godingwana le Tlhalo (HET)	5	Ditiploma / Disetifikeiti	63	0	0	3	25	0	0	0	67	25
	6	Digrata tša Mathomo / Digrata tša Godimo	17	0	0	1	11	0	0	1	20	13
	7	Digrata tša Honase / Masetase	4	0	0	0	6	0	0	0	4	6
	8	Bongaka	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
PALOMOKA			967	3	0	76	195	1	0	3	1049	200

2.1.2 Kalatšo le khumano ya bašomi

Ye nngwe ya dihlohlo tše dikgolo tša moepo ke go goketša bokgoni bja maleba go kgonthišiša Katlego. Go kalatša bašomi go tla hlahlwa ke dipholisi tša Khamphani tšeo di laetsago kgetho ya go thwala ga batho ba tikulogo moepong le dikonterakeng tše dingwe tšeo di lego gona. Pholisi ya go thwala tikulogong le lenaneo la go kalatša di hlametšwe go tla go kgontšha se. Booyensendal e tla kgonthišiša gore go latelwa tsela ya go thwalwa ga batho yeo e beago dilo pepeneneng (go akaretšwa le boradikonteraka) go fokotša dibaka tša thulano yeo e ka tšwelelago gare ga metse yeo e amegago.

Theibolo 3: Palo le Bokomo bja Thuto ya Bašomi - Foromo Q – Booyensendal (2536)

Theibolo 3: AET Patšete le Dinepo

Magato a AET	Ponelopele				
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
AET 1	3	3	3	3	3
AET 2	3	3	3	3	3
AET 3	3	3	3	3	3
AET 4 / NQF Lev 1	3	3	3	3	3
PALOMOKA	12	12	12	12	12
Tekanyetšo	R 200 000	R 212 000	R224 720	R238 203	R252 495

2.1.3 Thuto ya Ba Bagolo le Tlhahlo (AET)

Ka Booyensendal bašomi ka moka ba feditše Kereiti ya 9 / Mphato wa 7 / AET 4 ge ba bthwalwa. Ka lebaka leo, lenaneo la AET ya Booyensendal le tla bea šedi baduding. Morero wa Booyensendal wa go fihlelela kelo ya dipersente tše 100 tša ba go atlega, e be e tla ba go amogela sehlopha sa AET sa legato LA 1 gantši ka ngwaga go tšwa legatong la 4.

Leano le le latelago la tiragatšo le nea magato a ditiro le ditlišwa tša go phethagatša AET Booyensendal.

Theibolo 4: AET Leano la Tiragatšo

Kgato ya tiro	Tšatšikgwedi leo le beilwego
Booyesendal e tla abagana tshedimošo ka Dihlongwa tšeo di hlamilwego lefelong la maleba leo le lego kgauswi le motse le go thwalwa ga moabi wa ditirelo	Mo dikgweding tše 6 tša go amogelwa ga SLPI
Kwalakwatša pitšo ya batho bao ba nago le kgahlego	Thoma ka diklase

2.1.4 Borutelatiro

Ka go lemoga gore šedi ya Leano la Bosetšhaba la Tlhabollo ya Bokgoni le tlhahlo ya baithuti bao ba sa šomego, Booyesendal e ikemišeditše go aba dithutelatirong tšeo di amogelegago maamong a bosetšhaba tšeo di tlogo tiišwa ke MQA le DMRE. Mananeo a dithuto a theilwe godimo ga mengwaga ye meraro moo go kopantšwego dithuto tša teori le tiragatšo gomme Booyesendal e swanetše go hlohleletšwa ke kgopolo ya bokgoni bjoo bo sa hwetšagalego ga bonolo ge e kgetha dithutelatiro tšeo e swanetšego go di fa šedi ya pele.

Table 5: Ditebanyo tša Thutelatiro 18.2

Legoro 18.2	Ponelopele									
	2020/2021		2021/2022		2022/2023		2023/2024		2024/2025	
	Bjale	Ba baswa	Bjale	Ba baswa	Bjale	Ba baswa	Bjale	Ba baswa	Bjale	Ba baswa
Dithuto tša Meepo	10	0	10	0	0	5	5	0	0	5
Dithuto tša Bointšeneere	49	7	10	7	0	8	15	0	0	8
Dithuto tša go šoma			0	5	0	5	0	5	0	5
Palomoka	59	7	20	12	0	18	20	5	0	18
	66		32		18		25		18	
Tekanyetšo	R 2 195 871		R 1 707 385		R 1 017 969		R 1 498 676		R 1 143 879	

Theibolo 6: Ditebanyo tša Borutelatiro 18.1

Legoro 18.1	Ponelopele									
	2020/2021		2021/2022		2022/2023		2023/2024		2024/2025	
	Bjale	Ba baswa	Bjale	Ba baswa	Bjale	Ba baswa	Bjale	Ba baswa	Bjale	Ba baswa
Dithuto tša Meepo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dithuto tša Bointšeneere	9	21	21	18	39	0	18	21	21	18
Dithuto tša go šoma	0	0	0	5	0	5	0	5	0	5
Palomoka	9	21	21	23	39	5	18	26	21	23
	30		44		44		44		44	
Tekanyetšo	R 1 509 981		R 2 347 518		R 2 488 369		R 2 637 671		R 2 795 931	

2.1.5 Leano la Bokgoni bja Mošomong le Pego ya Tlhahlo ya Ngwaga le Ngwaga

Maano a Bokgoni bja Mošomong le Dipego tša Tlhahlo ya Ngwaga le Ngwaga di tla mphsafatšwa, tša phethwa gomme tša romelwa ka matšatši a maleba. Ditefelo tša metšhelo ya bokgoni di tla romelwa go South African Revenue Services gomme dikerante tša dithuto le mananeo a bokgoni di tla fihlelelwa.

Bokgoni bjo bo latelago bja go phatlalala (le ge bo sa felele mo) bo tla abja Booysendal:

- Tlhahlo ya Motheo ya Moepo
- Bokgoni A le B Tlhahlo
- Tlhahlo ya Boetapele le Bolekodi
- Thutamaswika le Bointšeneere bja Maswika

Theibolo 7: Tlhabollo yeo e Theilwego godimo ga Bokgoni. (WSP)

Legoro la Tliahlo	Ditebanyo				
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Go epa	1255	1550	1693	1741	1779
Bointšeneere	675	790	842	846	846
Go šoma/	235	238	238	238	238
Ditirelo	305	242	242	242	242
PALOMOKA	2470	2820	3015	3067	3105
Tekanyetšo	2,800,000	2,968,000	3,146,080	3,334,845	3,534,935

2.1.6 Tliahlo ya Bokgoni bja go šoma mafelong a mangwe

Maikemišetšo a go aba bokgoni bja go šoma mafelong a mangwe, ke go tlabakela bašomi ka bokgoni bjoo ba ka bo šomišago ka ntle ga moepo, go lebeletšwe mengwaga le mafelo ao ba tšwago go ona. Dithuto di abja ka nako ya dikgwedi tše tharo. Baabi ba ditirelo bao ba nago le mangwalo ba tla tsenywa lenaneong la go sepetša mananeo a a ditliahlo.

Theibolo 8: Ditebanyo tša Bokgoni bja go šoma mafelong a mangwe

	Ponelopele				
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Bokgoni bja Motheo bja Bašomi					
	4	4	4	4	4
	4	4	4	4	4
	4	4	4	4	4
Palomokanyane	12	12	12	12	12
Bokgoni bja dikgwebo bja Motheo					
	4	4	4	4	4
	4	4	4	4	4
	2	2	2	2	2
	14	14	14	14	14
Palomokanyane	24	24	24	24	24
Palomoka	36	36	36	36	36
Tekanyetšo	R 188 858	R 200 189	R 212 200	R 224 932	R 238 427

2.1.7 Dikgoba tšeo go sego bonolo go di tlatša

Booysendal e lekodišišitše dinyakwa tša bašomi go ya ka magoro go utulla bokgoni bjoo bo sa hwetšagalego gabonolo le go hlama maano a maleba a tiro go swana le mananeo a dithuto le dipasari. Boradithekeniki ba didirišwa, Boradiintšeneere ba Maswika, Bahlokamedi ba Difehlamoya, Bathadi ba meepo le bašomi ba gare ga bokgoni bjoo re sa swanetšwego ke go bo hlabolla.

Theibolo 9: Dikgoba tša Mešomo tšeo go se go bonolo go di tlatša – Go tloga go R

Legato la Mošomo	Thaetlele ya Mošomo wa sekgoba	Lebaka la go palelwa ke go tlatša sekgoba
Bolaodi bja Godimo	Ga e gona	
Bolaodi bja Bosiniara	Ga e gona	
Ditsebi tšeo di nago le mangwalo le boitemogelo le bolaodi bja gare, bašomi bao ba nago le mangwalo a dithuto, bolaodi bja juniara le balekodi	1. Dithekenišene tša go diriša metšhene 2. Dientšeneere tša Maswika 3. Dientšeneere tša Mohlagase le bomakhenekhe	Bokgoni bjoo bo sa hwetšagalego gabonolo
Bašomi bao theknikhale bao ba nago le mangwalo a dithuto, diforomane le disupharintendente	1. Bathadi ba Meepo 2. Ba go aga le go hlahlamolla didirišwa 3. Phetlho ya moya / Tekolo	Bokgoni bjoo bo sa hwetšagalego gabonolo
Bokgoni bjoo bo sa felelago le go tšea diphetho ka tokologo	Bašomi	
Tlhokego ya bokgonni le go tšewa ga diphetho goo go beetšwego mellwane.	Ga go na selo	

2.1.8 Magato a go rarolla dikgoba tša mešomo tša go se tlatšege gabonolo:

- Go humana le go hlabollela baithuti ba Bointšeneere mešomo ya metšhene le ya go aga le go hlahlamolla – bona ditebanyo tša Dithuto (Theibolo 6)
- Šupa batho ka kagorong ya tekolo gomme o ba hlabollele bathadi go latela lenaneo la tlhabollo

- Humana le go hlabolla baithuti ba pasari go tloga go ngwaga wa pele go ya go wa boraro ka lekaleng la bointšeneere bja maswika.

2.2 Leano la Kgatelopele wa Mošomo

2.2.1 Matseno

Booyesendal e ikemieditše go laola ka bokgwari sehlopha sa yona sa ditalente go matlafatša bašomi ka tsela yeo e lego gore dinyakwa tša Leano la Kgwebo la Khamphani le tla fihlelelega. Karolo ye e hlalosa mokgwa wa Booyesendal wa Kgatelopele ya Mošomo, phethagatšo ya yona ya go sepelelana le Leano la Tlhabollo ya Bokgoni le Leano la Kgatelopele ya Mošomo. Kgatelopele ya mošomo ya mošomi o tee e tla dirwa ka Maano a Tlhabollo ya motho ka thušano le Leano la Tlhabollo ya Bokgoni.

2.2.2 Ditebanyo tša Kgatelopele ya Mošomo

Ge go šeditšwe tlhokego ya mešomo ka kakaretšo le boitemogelo bja maleba le gore go fihlelelwe ditebanyo tša bolaodi tša HDP, Booyesendal e tla bopa sehlopha sa Talente sa HDP ka dinyakwa tšeo di feleletšego tša tlhabollo ya bokgoni bja bašomi bao ba kgethilwego.

Go tlaleletša lenaneo la semmušo la tlhahlo, Booyesendal e tla kgetha baithuti ba potlakišo le tlhahlo ka Maano a bona a Tlhabollo ya Motho o tee. Se setla akaretša dinyakwa tšeo di ikgethilego tša mešomo ya bjale le go šupa mešomo ya bona ya ka moso le go laetša dinyakwa tša tlhahlo tšeo di amegago.

HR ka thušano le bolaodi, e tla rwala maikarabelo a tlhahlo le tekolo. Lenaneo la tlhahlo le potlakišo le tla ntšhwa go leano la tekano ya mešomo gomme le tla kopanywa le leano la moepo la tlhabollo ya bonkgoni le lenaneo la peakanyo ya tatelano. E tla ba le tlhahlo ya go dirwa ke balaodi bao ba fapafapanego go moithuti, ka kopano ya semmušo gare ga bona, ka kgokagano le lenaneo la bolaodi la mošomo.

Boithomelo bja tlaleletšo go hlabolla le go potlakiša diHDPS bo akaretša:

- Nyalanyo ya kgolo ya mošomi le dinyakwa tša khamphani le mananeo a ga e lebelele fela talente ya ba go kgona eupša le bašomi ba magatong a maemo a fase.
- Mošomo wa go hlahlela diHDPS.
- Thulaganyo ya tatelano.
- Mananeo a Tlhabollo ya bašomi ka dikgorong
- Mananeo a Tlhabollo ya Taolo.
- Go hlokomela bašomi bao ba kgethilwego gore ba be le sebaka sa go romelwa Makaleng a mangwe le potlakišo ya mananeo a go ithuta.
- Go nea baswa bao ba holofetšago dipasari tša go ithutela digrata tša kgwebo goba bothekeniki ka maikemišetšo a go tla go šoma intasetering ya meepo; le
- Go ela katlego ya boithomelo bjoo bo tlišitšwego go tla go hlabolla baithuti ba HDPS sehlopheng sa ditalente ka Lenaneo la Taolo ya go Phethagatša.

Theibolo 10: Ditebanyo tša Kgatelopele ya Mošomo (potlakišo ya lenaneo la tlhabollo)

Legoro	Ponelopele				
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Palo y aba HDPS ka Sehlopheng sa Bakgoni / Batho bao ba nago le bokgoni	9	9	10	10	10

2.2.3 Mošomo wa nyalanyo ya kgolo le bokgoni

Booysendal e hlamile ditšhate tša tsela ya mošomo tša magoro ka moka ao a lego gona Moepong. Dlitšhate tša tsela ya mošomo di laetša thuto, bokgoni le boitemogelo bja go atlegiša.

Theibolo 11: Leano la Kgatelopele ya Mošomo

MOŠOMO	2020/2021			2021/2022			2022/2023			2023/2024			2024/2025			PALOMOKA
	BP	Act	Var	BP	Act	Var	BP	Act	Var	BP	Act	Var	BP	Act	Var	
Bointšeneere	675			790			842			846			846			
Ditirelo tša Botegeniki bja Moepo	64			65			65			65			65			
SHEQ	34			34			34			34			34			
Matlotlo	72			72			72			72			72			
HR	135			71			71			71			71			
Moepo	1255			1550			1693			1741			1779			
Kgatelopele	235			238			238			238			238			

Seswantšho 5: Tšhate ya Tshepelo ya Mošomo: Moepo– Tsela ya mošomo wa Mošomamoepong

Tsela ya mošomo wa moepo

Molaodi-
pharephare

Molaodi
wa
moepo

Molaodi
wa karolo

Molebeledi
wa moepo

Mohlokamedi
wa tšhifi ya
metšhene

Moepa ka
metšhene

Moetapele
wa
sehlopha

Mothuši
wa
Moepo

Mošomi
kakaretšo

Seswantšho 6: Go epa – Tsela ya mošomo wa Mošomamoepong

						Molaodi wa bointšene ere
					Molaodi wa Karolo	
				Mohlokom edi wa bointšene ere- kakaretšo		
			Foromane			
		Sešomi				
	Boetapele					
Morutantš hwa wa Tikrii/Diplo ma						
Tikrii ya BSc goba ya BTech / Diploma Setifikeiti sa tielelo	Setifikeiti sa tielelo Lenaneo la Thutelabointšen eere	Setifike iti sa tielelo Karolo ya kgweb o 26D	Setifikeiti sa tielelo Setifikeiti sa bohlokom edi Boitemog elo bja mengwag a ye 3 bja go Setifikeiti sa tieleloom a moepong	Lengwalo la Kalafo la Tielelo UG Tlhahlo ya bohlokom edi bja taolo Mengwaga ye 3 ya boitrmogel o bja Boforoma ne	Lengwalo la Kalafo la Tielelo UG Setifikeiti sa mmušo sa bokgoni bja Metšhen e / Mohlagas e Mengwag a ye 3 ya boitemog elo bja GES	Lengwalo la Kalafo la Tielelo UG Boitemog elo bja Bointšene ere bja Karolo bja megwaga ye 5

Seswantšho 7: Tšhate ya Mošomo: MTS – Mošomo wa Thutamaswika / Tšiolotši

Moofisirimogolwane wa go fehla moya			
Moofisiri wa go fehla moya wa Karolo			
Moofisiri wa go fehla moya wa Siniara			
Motlatšamoofisiri wa go fehla moya			
Saentshe ya motheo ya Karolo 1	Setifikeiti sa motheo sa	Setifikeiti sa godimo sa tsebo y	Setifikeiti sa MEC
Tsebo ya go šomiša khomphutha	tikulogo ya moepo	atikulogo	Boitemogelo bja mengwaga ye 5
	Boitemogelo bja mengwaga ye 2	Boitemogelo bja mengwaga ye 2	Setifikeiti sa tielelo
	Setifikeiti sa tielelo	Setifikeiti sa tielelo	

Seswantšho 8: Career Path Flow Chart: MTS – Ventilation Career Path

Moofisirimogolwane wa go fehla moya			
Moofisiri wa go fehla moya wa Karolo			
Moofisiri wa go fehla moya wa Siniara			
Motlatšamoofisiri wa go fehla moya			
Saentshe ya motheo ya Karolo 1	Setifikeiti sa motheo sa	Setifikeiti sa godimo sa tsebo y	Setifikeiti sa MEC
Tsebo ya go šomiša khomphutha	tikulogo ya moepo	atikulogo	Boitemogelo bja mengwaga ye 5
	Boitemogelo bja mengwaga ye 2	Boitemogelo bja mengwaga ye 2	Setifikeiti sa tielelo
	Setifikeiti sa tielelo	Setifikeiti sa tielelo	

Seswantšho 9: Tšhate ya mošomo: MTS – Mošomo wa Morulaganyi wa Moepo

Morulaganyi wa moepo wa
bosiniara

Moofisiri wa thulaganyo
moepong

Moepo wa CADS / Diploma ya meepo	Diploma ya godimo ya
phakhetše ya oepo 2-4D MS	Setiifikeiti sa godingwana sa
Setiifikeiti sa go thala moepo	teekolo
le borulaganyi	Thekheththe ya go
Setiifikeiti sa tielelo	thuthupiša
	Stiifikeiti sa tielelo

2.3 Leano la Tlhahlo

2.3.1 Matseno

Tlhahlo ke mokgwa woo Booyesendal e tlogo o šomiša ka moo e ka kgonago ka gona go thekga le go godiša bašomi ba yona le bašomišani ba yona bao e rekago ditirelo le ditšweletšwa go bona. Tlhahlo e tla ba ka tsela yeo e sego ya semmušo le ya semmušo. Tlhahlo e tla šomišetšwa go kgonthišiša phetišetšo ya tsebo, ,bokgoni le boitemogelo bjoo e lego motheo wa šedi ya Khamphani bathong le tlabollo ya batšweletši gotee le tekano, mešomo le mananeo a taolo ya tatelano.

2.3.2 Mananeo a Tlhahlo ya bašomi

Lenaneo la tlhahlo la Booyesendal le tla theiwa selekanyo sa nepo go latela sephetho sa bolaodi. Selekanyo se se tla akaretša go potlakišwa ga bašomi bao ba bontšhago bokgoni (kudu Bao ba dikilego ba Phaetšwe Thoko). Bahlahli ba tla kgethwa ka tshepedišo ya leano la tatelano gomme ba tla akaretša batho bao mešomo ya bona e nyakago go kaonafatšwa. Lenaneo leo le šišintšwego le tla ba le dintlhahlahlo, goba dintlhakemo tša go swana go thuša go hlahla

tlhabollo ya bašomi.

Ditebanyo tše di latelago tša makgoladitsela di tla šomišwa sehlopheng sa ditalente .

Theibolo 13: Ditebanyo tša Tlhahlo

Legoro	Ponelopele				
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Bahlahlwa kamanong ya tlhahlo	36	38	34	40	34

2.4 Borutelatiro le Leano la Pasari

2.4.1 Matseno

Karolo ye e akaretša borutelatoro bja Booysendal, thušo ya dithuto le leano la pasari le phethagatšo ya yona go bapa le Leano la Tlhabollo ya Bokgoni. Bašomi ka moka ba hlohleletšwa go kaonafatša dithuto tša bona goba go humana mangwalo a maswa a dithuto. Booysendal e tla gokarela sekema sa thušo ya dihtuto go ya ka moo se dumeletšwego ke Khamphani, e lego seo bašomi ka moka bao ba ithutelago dithuto tša maleba ba ka se humanago.

2.4.2 Sekema sa Pasari

Nepo ya Sekema sa Pasari sa Booysendal ke go kgonthišiša go goketšwa, tlhabollo le go swara Ga batho ba maemo a godimo. Kgatelelo ya sekema se e tla ba go šupa baswa ba bohlale bja maemo a godimo bao ba dikilego ba phaetšwe thoko ka dikolong tša tikulogo e le go matlafatšo ya diprofešenale tša moepo tša tlhabollo tše di tlogo tlatša dikgoba tše bohlokwa bjale le ka moso. Kgoro ye nngwe le ye nngwe e tla tšweletša dinyakwa tša bašomi ka lenaneo la Taolo ya Bašomi. Yona e tla kgokaganywa le mananeo a leano le thulaganyo ya mošomo le go bea šedi godimo ga dinyakwa tša Tekano ya Mošomo le boraditiploma ba bjale goba bao ba nago le

digrata ka lenaneong. Maano ao a amogetšwego a tla šupa palo ya bao ba nago le digrata / ba ditiploma bao ba swanetšego go thwalwa le palo ya dipasari tšeo di swanetšego go fiwa.

Theibolo 12: Tebanyo ya Pasari

Legoro la Pasari	Ponelopele									
	2020/2021		2021/2022		2022/2023		2023/2024		2024/2025	
	Bjale	Bathwalwa ba baswa	Bjale	Bathwalwa ba baswa	Bjale	Bathwalwa ba baswa	Bjale	Bathwalwa ba baswa	Bjale	Bathwalwa ba baswa
Bointšeneere bja Moepo	3	4	5	1	5	1	6	0	2	4
Bointšeneere bja Metalutši	2	1	3		1	2	3	0	2	1
Bointšeneere bja Mohlagase le bomakhanekhe	2	4	5	1	5	1	6	0	2	4
Thutamaswika	1	1	2		1	1	2	0	1	1
Bointšeneere bja maswika		1	1	1	2		2	0	1	1
Ditšhelete le Thutatšhupatlotlo		0		1	1		1	0	1	0
Taolo ya Bašomi		1	1		1		1	0	0	1
Tekolo ya Moepo	1	1	1		1		1	0	0	1
Palomoka	9	13	18	4	17	5	22	0	9	13
	22		22		22		22		22	
Patšete	R3 415 459		R3 620 386		R3 837 609		R4 067 865		R4 311 936	

2.4.3 Lenaneo la Borutelatiro

Leano la Booysendal la borutelatiro, le na le ditsela tše pedi :

1. Yeo neo ya yona e lego go kgonthišiša tšweletšo ya boradiprofešenale ba mangwalo ba maleba ka boiketlo. Boradiprofešenale bao ba sa tšwago go hwetša digrata/ Baithuti ba Yunibesithi ya Theknolotši bao ba itlwaetšago mošomo ba sepetšwa ka lenaneo la tlhabollo, leo le šomago bjalo ka borutelatiro, mo dikgweding tša go ka ba 24, go kgonthišiša tlhahlo ya maleba le tlhabollo Makaleng a dithuto ka go latelana ga tšona. Ka nako yeo boradiprofešenale ba baswa ba a hlhlwa le go laetšwa tsela; gape
2. Yeo nepo ya yona e lego gore borutelatiro bo fihlelelege go boradipasari le / goba dikretšuaite tša go tšwa baduding ba tikulogo bao ba nyakago boitemogelo bja mošomo le

go fahlogela intaseteri ya meepo ka maikemišetšo a go feleletša digrata /ditiploma tša bona. Ka lebaka leo, šedi ya pele e tla fiwa thutamaswika, tekolo, bointšeneere bja maswika le bointšeneere. Go tla šoma ditebanyo tše di latelago.

Theibolo 13: Ditebanyo tša Thutelatirong

Legoro	Ponelopele				
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Borutelatiro	53	53	53	53	53
Patšete	R1 911 000	R2 025 660	R2 147 199	R2 276 030	R2 412 591

2.5.4 Tlhokomedišo ya Baithuti

Booysendal e lemoga gore khamphani e ka hlola tlhokomedišo ya dibaka tšeo di amanego le meepo ka gare ga setšhaba sa yona. Baithuti bao ba laetšago kgahlegelo le phišegelo ba tla tsenywa ka gare ga lenaneo la pasari goba ba laetšwa tšwelopele ye nngwe ya mošomo goba dikgetho tše dingwe ka gare ga moepo. Se se tla bopa karolo ya tsenogare ya go hlatloša ya lebaka le letelele ya ditšhaba tšeo di lego tikulogong ya moepo le dinagamagae.

Dipalopalo tša Tekano, go ya ka Foromo S ka Mamatletšong II ya Melawana ya MPRDA:

Theibolo 14: Forom S ya bašomi ba Booyesendal

Magato a mošomo	Monna				Mosadi				Batšwantle		Bagolofadi		Palomoka
	A	C	I	W	A	C	I	W	Monna	Mosadi	Monna	Mosadi	
Bolaodi bja godimo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Bolaodi bja bosiniara	3	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	6
Bolaodi bja gare	10	1	-	5	2	-	-	1	-	-	-	-	19
Bolaodi bja juniara	186	1	-	53	31	-	-	2	5	-	-	-	278
Bokgoni bja go se felelele	765	1	-	13	162	1	-	-	-	-	-	-	942
Ga go na bokgoni	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
PALOMOKA SARURI	968	3	0	73	196	1	0	3	5	0	0	0	1249

2.5 Tekano ya Mešomo

2.5.1 Bao ba dikilego ba phaetšwe thoko taolong

Pholisi ya Booyesendal ya Tekano ya mošomong e tla ba selo se bohlokwa sa boitlamo bja khamphani bja go aga bašomi ba paale ba go emela Makala ka moka, go kgonthišiša tekano ya bašomi ka moka mola e bile e bopa karolo ye bohlokwa ya Leano la Khamphani la Taolo ya Bašomi.

Khamphani e tla matlafatša ponelopele ya yona ya Go thwala ka Tekatekano ka go kalatša bašomi ba maemo a godimo. Go tla tšewa magato ao a itseng go šupa Bao ba dikilego ba phaetšwe thoko eupša ba na le talente le go nea tlhahlo ya bjako le matsapa a go hlabolla le go ba thuša go tšwela pele.

Lengwalo le leswa la Meepo le nyaka gore ditebanyo tše ikgethilego e be go kgatha tema ga Bao ba dikilego ba Phaetšwe thoko maemong a bolaodi, gomme ke ka lebaka leo sengwalwa se se tšweletšago maano a go kgonthišiša gore moepo o tšwela pele ka legato la bjale la

tšhomišano le go godiša go kgatha tema ga bao ba dikilego ba phaetšwe thoko bolaoding go latela leano la kgwebo.

2.5.2 Leano le Maikemišetšo

Booyseendal e tla diragatša maano a magolo a mane go kgonthišiša gore ditebanyo tša yona tša Tekano ke tša nnete gape di a fihlelelega. Tšona e tla ba go:

- Hlabolla bašomi Bao ba dikilego ba phaetšwe thoko bao ba laetšago bokgoni;
- Potlakiša Bao ba dikilego ba phaetšwe thoko gomme ba na le bokgoni;
- Goketša Bao ba dikilego ba phaetšwe thoko gore e be bašomi ba mangwalo, ba go hlahlwa goba boradipasari; le
- Go swarelela bašomi bao ba lego gona.

Go tlabolla le go potlakiša baithuti Bao ba dikilego ba phaetšwe thoko gore go fihlelelwe ditebanyo tša Bao ba dikilego ba phaetšwe thoko maamong a bosiniara le bolaodi ka bontši, baithuti Bao ba dikilego ba phaetšwe thoko ba swanetše go tlabollwa le go potlakišetšwa go kgonthišiša gore ba na le mangwalo ao a swanelanago le dikgoba tšeo ba tlogo thwala go tšona. Tlhokego ya bokgoni intasetering ya meepo e ra gore ditebanyo tša Tekano ya Mošomong di tla fihlelelwa ka ditsela tša go ithomela; godimo ga go balwa ga batho dithulaganyong tšeo di tlwaelegilego.

Theibolo 15: Ditebanyo tša go Kgatha tema ga Basadi Moepong ka Booyseendal

Booyseendal Platinum (Pty) Ltd		Ponelopele ya WIM									
Legato la Mošomo	Grade	2020/2021		2021/2022		2022/2023		2023/2024		2024/2025	
		%	No	%	No	%	No	%	No	%	No
Bolaodi bja godimo	F	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bolaodi bja bosiniara	E	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bolaodi bja gare	D	20.6	7	21.6	8	21.6	8	21.1	8	21.1	8
Bolaodi bja bojuniara	C	21.6	104	21.0	113	21.5	123	21.5	124	21.6	126
Bokgoni bjoo bo sa felelago	B	17.4	199	14.9	211	14.6	223	14.7	231	15.2	244
Ga go na bokgoni	A	14.1	84	14.2	82	14.2	86	14.6	89	14.3	87
Basadi Moepong		17.5	394	16.1	414	16.0	440	16.1	452	16.4	465

Theibolo 16: Ditebanyo tša go kgatha tema ga Bao ba dikilego ba phaetšwe Bolaoding

Lekala la Booyesdal		Ponelopele ya HDPS									
Legato la Mošomo	Kreiti	2020/2021		2021/2022		2022/2023		2023/2024		2024/2025	
		%	No	%	No	%	No	%	No	%	No
Bolaodi bja bosiniara	F	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bolaodi bja bosiniara	E	66.7	4	66.7	4	71.4	5	71.4	5	71.4	5
Bolaodi bja gare	D	52.3	34	54.4	37	54.4	37	55.1	38	55.1	38
Bolaodi bja bojuniara	C	73.7	482	72.7	539	73.0	573	73.0	577	73.2	583
Bokgoni bjoo bo sa felelago	B	99.2	1141	99.0	1413	98.8	1530	98.7	1571	98.7	1603
Ga go na bokgoni	A	100	595	100	578	100	607	100	610	100	609
Palomoka ya bao ba dikilego ba phaetšwe thhoko bolading		53.5	38	55.4	41	56.0	42	56.6	43	56.6	43
Palomoka ya Bolaodi bja Moepo		71		74		75		76		76	
Palomoka ya Bašomi		2470		2820		3015		3067		3105	

Dipersente go ya ka legato (Paterson Band) e emela persente ya basadi goba Bao ba dikilego ba phaetšwe thoko go palomoka ya bašomi ka gare ga Legato. Go iša dipalo go ya kgauswi ka ditheibolong moo go tšweletšwago go ka feleletša ka tšharakanyo ya dikhomphutha.

KAROLO 3: TLHABOLLO YA EKONOMI YA SETŠHABA SA MEEPONG

3.1. Tshedimošo ya botšo ya leago le ekonomi

3.1.1 Mmasepala wa Tikulogo ya Thaba Chweu (TCLM)

Mmapa wa Selete

Tše ke dingwe tša ditshedimošo tša bokamorago bja mešomo ya leago le ekonomi ye bohlokwa ka seleteng sa Mpumalanga le dikarolo tša kgauswi . Kerafo yeo e lego mo fase e laetša tlhokego ya mešomo ka kakaretšo mengwageng ya bo 1996, 2001, le 2011. TCLM e be e le go dipersente tše 18.64 ka 1996, mola ka 2001 e be e le godimodimo go dipersente tše 25.12 gape go dipersente tše 20.49 ka ngwaga wa ka 2011. Tekolo e hlatsela theogo ya kelo ya tlhokego ya mešomo ka mantšu a mangwe, go bile le koketšego ya dipersente tše 6.8 go tloga ka 1996 go fihla ka 2001 le magareng a 2001 le 2011 kerafo e bontšha gore go bile le theogo ya dipersente tše 4,63. Ka 2011 TCLM e be e dutše go persente yeo e akaretšago ya 20,49 yeo e sego mmepeng e e bapetšwa le ya 2001. Ka kakaretšo, ,tlhokego ya mešomo e sa le godimo ka TCLM gome gore go fenywe se, leano la LED le swanetše go tiišwa.

Ka kakaretšo, tlhokego ya mešomo ka TCLM, e bopolwe ke barho ba magoro ao a hlophilwego e lego, Batho bao ba golofetšego, Basadi le Baswa. Batho bao ba golofetšego ke karolo ya 20,12 legorong leo le dipersente ka legorong la batho bao ba golofetšego ka ngwaga wa 2001, tše di tihatlogilego ka dipesente tše 1,28 go tloga go 1996 (Bona seswantšho 10). Basadi bao ba hlokago mešomo ke karolo ya 28,04, yeo e lego theogo ge go bapetšwa le palo ye ka 1996 (Bona seswantšho 11) mola tlhokego ya mešomo basweng e goletše pele ka 2001 gomme ya theoga

ka 2011. TCLM e be e le go dipersente tše 26.56 ka ngwaga wa 2011 (Bona seswantšho sa 12) [Hlokomela gore dipersente di beilwe go latela palomoka ya batho ba le lengwe le le lengwe la magoro ao a hlophilwego e sego go latela palomoka ya badudi ka moka ba TCLM].

3.1.2 Molahlakore wa malapa

3.1.2.1 Palo ya lapa

Palo ya malapa e be e le 33 325 go ya ka mmalabatho wa 2011. Se se laetša koketšego ya go tšwela pele ge go bapetšwa le mengwageng ya go feta, ka 1996 e be e le 20 132 gomme ka 2001 ya ba 26 818. Se se hlolwa ke mabaka a kgogakgogano yeo e lego gona ka seleteng. Seswantšho se se lego mo fase se laetša palo yeo e tlwaelegilego ya malapa.

3.1.2.2 Kgolo ya Malapa ya ngwaga le ngwaga

Kerafo yeo e lego mo fase e laetša kelo ya kgolo ya ngwaga le ngwaga ya malapa gare ga mengwaga ya 1996 go ya go 2001 le 2007 le 2011.

3.1.2.3 Letseno la Ngwaga le ngwaga la Lapa

Go ya ka seswantšho seo se laeditšwego mo fase go TCLM malapa a go ka ba 7500 a na le letseno la go gagaba go tloga go R19999 go ya go R3800, palwana ya fase ya malapa a go ka ba 1000 e na le palogare ya letseno la go gagaba go tloga go R1 go ya go 4800, ka mengwako ya go ka ba 3200 le letseno la palogare ya R76400 go ya go 153 000 gomme malapa a sehlopha se senyenyanane a na le letseno la ka godimo ga milione e lego 77.

3.1.2.4 Seemo sa maphelo

Ditirelo tša maphelo ga bjale ke maikarabelo a Kgoro ya Maphelo. Mošomo wa Mmassepala wa tikulogo ke go aba thušo le go nyalanya thušo yeo le kgolo ya setšhaba le maano a makala a ona kudu ka didirišwa tša pholisi ya dipeakanyo tša sekgala. Mmušo wa probentshe o rwele maikarabelo a go aba le go diragatša ditirelo tša maphelo go ya ka moo di nyakegago ka gona

go latela dipolelo tšeo di boletšwego mo godimo ka gare ga taolo ya mmasepala. Ka lebaka leo, ditirelo tša go swana le dikliniki le dikliniki tša go theta di ka kopanywa ka polokego ka gare ga dikgoro le dihlolongwa tša TCLM.

Ga bjale go na le dipetlela tše haro (3) ka TCLM: se tee se Sabie, se sengwe se Lydenburg mola se sengwe se le Matibidi le dikliniki tše tharo ka Matibidi, Mashishing le Sabie. Palomoka ya dikliniki tša go theta tšeo di šomago ka lefelong la mmasepala ga se tša lekana go kgotsofatša dinyakwa tša setšhaba. Tšona di humanwa dipolaseng le metseng ya dinagamagae fela go sa na le mafelo a mantši ao a nyakago dikliniki tša go thetha.

3.1.2.5 Malwetši ao a hlolago mahu

Go kwešiša ka botlalo dilo tša go hlola mahu, go bohlokwa go sekaseka pele tshedimošo yeo e nago le kabelo go tšona mohlala go ba gona ga HIV/AIDS, phitlhelelo ya tlhokomelo ya maphelo bjalo ka seemo sa ekonomi le leago ka gare ga TCLM ka ge tše ka mo ka di kgonagatša tlholego ya mahu mohlala wa bolwetši bja go bolaya kudu e le TB. Yona e na le kamano le phitlhelelo ya ditirelo tša maphelo tše bjalo ka dipetlela le kliniki. Le lengwe lebaka ke mohuta wa madulo le phitlhelelo ya badudi ya dinamelwa tša bohle tšeo di amanago le maemo a leago le ekonomi kudu ka dinagamagaeng le dipolaseng ka gore batho ba bantši ba ka mafelong a ba na le bothata bja go fihlelela dinamelwa tša bohle gore gore ba fihlelele ditirelo tša maphelo.

TCLM e lemogile mathata a gomme e tla a lebeledišiša ka nako ya tshepedišo ya tshekatsheko ya tlhabollo ya sekgala sa bodulo (SDF) e lego seo se tlogo rarolla momaganyo ya sekgoba. Dipholisi tše dingwe tše bohlokwa tša go rarolla dihloho di akaretša Leano la Tšweletšo ya Mengwako le ditirelo tša maphelo tša satelaete ya lebakanyana, TCLM ka thušano le probentshe (Kgoro ya Maphelo) e dira diphetogo tše dikgolo ka mafelong ka moka ao a amegilego a dinagamagae le dipolasa ao a welago ka fase ga mmasepala. Theibolo yeo e latelago e emela malwetši a lesome (10) ao a hlolago mahu ka TCLM.

Theibolo 17: Malwetši ka tatelano ya ona

Nomoro. (Maemo)	Bolwetši	Palo ya mahu
1	Thiibii (TB) (A15 – A19)	188
2	Mokhohlane le numonia (J09 – J18)	140
3	Malwetši a teng a go fetela (A00 – A09)	99
4	Mabaka a mangwe a ka ntle a kgobalo ya kotsi (W00 – X59)	98
5	Mehuta ye mengwe ya malwetši a pelo (I30 – I52)	59
6	Taepithisi (E10 – E14)	55
7	Malwetši a bjoko le ditšhika (I60 – I69)	54
8	Kgatelelo ya madi (I10 – I15)	47
9	Malwetši a mangwe a go ama lenaneopholo (D80 – D89)	35
10	Malwetši a pelo (I20 – I25)	25

Stats SA 2011

3.1.2.6 Basadi ba baimana ba mengwaga ya magareng a 15 – 49 bao ba nago le HIV

Phetelo ya HIV e feleletša ka AIDS. Ntle le kalafo, go tloga ka nako ya phetetšo, motho a ka phela mengwaga ye senyane. Phitlhelelo ya kalafo e ba bohlokwa kudu go lwantšha leuba le. Theibolo yeo e lego mo godimo e laetša go ata ga HIV basading ba mengwaga ya magareng a 15-49. Go ya ka seswantšho seo se lego mo godimo, ka 2009 go ata ga yona go be go balelwa go dipersente tše 30,20 gomme ka 2010 e be e le dipersente tše 39,70; seswantšho se laetša koketšego ya leuba le ka TCLM. Ge go akaretšwa mauba (mooo go ata go fetag o persente e 1 gare ga basadi ba baimana), kelo ya phetelo ya basadi ba baimana e swana le palo yeo e feleletšego ya batho ba bagolo. Ka lebaka leo, selaetši ke kelo ya leuba. Gare ga malwetši ka moka a mehleng, go ata ga HIV go lekolwa ka dihlopha moo go tlogago go le kotsi ka mafelong a bjalo.

3.1.2.7 Mananeo le Ditaetši tša Diprotšeke

Go na le diKPA tše hlano tšeo bommasepala ba tikuogo ba swanetšego go šoma ka tšona:

- Pušo ya go loka le go kgatha tema ga setšhaba

- Tlhamoleswa ya mmasepala le Tlhabollo ya Thulaganyo
- Infrastraktšhara ya motheo le Kabo ya ditirelo
- Tlhabollo ya ekonomi ya tikulogo
- Tshepedišo yeo e lokilego ya Matlotlo a mmasepalal le Taolo
- Peakanyo ya sekgala sa bodulo le Kabelano.

Maano ka moka a mmasepala le bengditseka ba bangwe a swanetše go nyalanywa le / goba a laolwe ke mabaka a a latelago:

- Go kgatha tema ga setšhaba le Dihlokwa tša sona tša šedi ya pele.
- Mafelo ao a aparetšwego ke bohloki go ya ka bohlatse bja pego ya SENSASE ya 2011 ya TCLM,
- Maano le Mananeo a Bosetšhaba, Probentshe, le Selete,
- Polelo ya State of the Nation Address & State of the Province Address,
- Dipelo tše 12 tša mmušo (kgoro ye nngwe le ye nngwe e swanetše go hwetša diKAPA tša yona ka gare ga dipelo tše),
- Tše senyane (09) diKPAs tša Khomišene ya Bosetšhaba ya Peakanyo (Poneopele ya Bosešhaba 2030)

3.1.2.8 Ditiro tše bohlokwa tša Ekonomi maamong a Probentshe

Mpumalanga e na le ekonomi ya probentshe ya bone ye kgolokgolo ka Afrika Borwa ka lebaka la methopo ya yona ya tlhago. Ditiro tše dkgolo tša intaseteri le tšweletšo ka Mpumalanga di akaretša tšhipi, setala, dikhemikhale tša peterolo, le ditšweletšwa tša dikhemikhale, ditšwatamong, boeti, meepo, go fehla mohlagase, dikota, le ditšweletšwa tša dikota le legong le go khuša dijo.

3.1.2.9 Diprotšeke tša LED le Patšete

Patšete yeo e akaretšago ya a LED e šetše e phethilwe godimo ga kutullo ya dintlha tše di humanwego tša thuto ya motheo ka gare ga mellwane ya kgonagalo ya ditšhelete tša protšeke. Khamphani e itlama ka go aba ditšhelete tše di nyakegago go latela Molao 46 € ii ka Karolong ya 5. Theibolo 8 e tšweletša taetšo ya letseno leo khamphani e beakantšego go le romela go LED ka palomoka ya R16 mo mengwageng ye mehlano, ga bjale mengwaga ye mebedi go fihla mafelelong a 2020.

3.2 DITIRO TŠE BOHLOKWA TŠA EKONOMI

3.2.1 Go kgatha tema ga Bengditseka

Go kgotlelela nako ye telele ga ditiro tša meepo go ithekgile godimo ga bokgoni bja balaodi ba moepo le bašomi ka mokgwa woo ba šomišanago le setšhaba le batho ka moka ba maleba le bengditseka bao ba dulago kgauswi le meepo. Ge go etla goBooyesendal, khamphani e swere ditherišano le bengditseka gomme go dirilwe dipoledišano e le karolo ya tlihabollo ya Leano le la Leago le mešomo. Bona Mametletšo 2 bjalo ka bohlatse bja go kgatha tema ga setšhaba. Se ke go kaonafatša dikamano le bengditseka le seriti sa khamphani. Dipoledišano tšeo di akaretšago bengdiitseka ke motheo wa tsela ya rena go kgonthišiša gore re hlompha ditokelo tša botho le gore re araba ka pela matshwenyego a badudi bao re šomago nageng ya bona e lego moo bašomi ba tšwago gona. Ye ke ye nngwe ya dintlha tše bohlokwa tša ditiro tša Ekonomi ka ge tšhomišano ye botse le bengditseka e hlola tikulogo ya boiketlo moo mošomo wa moepo o ka tšwelago pele ka katlego.

3.2.2 SMME Matlafatšo ya Ekonomi

Setšhaba se tla holega ka dibaka tša tlihabollo tšeo di phethagatšwago ka tsela ya tšweletšo ya dikgoba tša mešomo ka nako ya phethagatšo ya diprotšeke tša LED mo mengwageng ye mebedi yeo e ilego go latela ka tsela ya tlihabollo ya bašomi le tlhahlo ya bokgoni. Tlihabollo ya dikgwebo tše dinyenyane, dikgwebopotlana le dikgwebo tša magareng (SMME) tšeo di lego tikulogong ya moepo, gantši ke ditlamorago tša mešomo ya meepo. Mešomo ya dikgwebopotlana ga e akanyetšege pele ka nepagalo, eupša boitemogelo bo laeditše gore mešomo ye bjalo ka tlhokomelo ya bana, dinamelwa, go apea dijo, go di tšwletša le go di rekiša e ka ba seo se letetšwego. Taba ye e ka ba nnete ka ge moepo o tla aga tsela ka gare ga Lydenburg, wa tsošološa dikolo tše pedi gomme wa aga le kliniki ka tšhomišano le Kgoro ya Maphelo ya Mpumalanga.

3.3 Khuetsō yeo e sa kgahlišego ya moepo ka lefelong

Dikhuetšo tšeo di ka kgonegago di akaretša phalalelo ya batho le go hlongwa ga mafelo a mekutwana. Go tlaleletša khuetšo ye go na le kgonagalo ya go phuhlama ga ekonomi ya tikulogo ka nako ya go tswalelwa ga moepo.

Booyesendal Platinum (PTY) Ltd e hlamilile Foramo ya Go kgatha tema ga Bengditseka moo ditaba tša go ama mekutwana di bolelwago le go se hlohleletšwe. Moepo o na le leano la mengwako leo le hlohleletšago batho go ba le mengwako yeo e lego ya bona. Booyesendal Platinum (PTY) Ltd e kgatha tema Foramong ya Moepo ya Thibelo ya Bosenyi ka thušano le SAPS. Ka foramong ye go bolelwa ka dilo tša go amana le mekutwana.

Dikhuduego ditseleng gotee le sephethephethe, kikitlano ya difatanaga metseng ditseleng tšeo di sa hlokomelwego ka tshwanelo e ka ba dilo tše kotsi. Booyesendal (PTY) Ltd e aba tšhelete Sekhwameng sa Tlhokomelo ya Tsela seo se hlamilwego ke meepo ya tikulogo go hlokomela ditsela. Tšona di tla hlokomelwa ka ge di le bohlokwa moepong.

Mešomo ya go epa e ka tshwenyana le mabitla le tikulogo. Booyesendal (PTY) Ltd e dirile legora go dikuloga mabitla ka moka ao a lego gona gomme ka EMP e hlokomela ka moka naga yeo e tshwentšwego. Go thwetšwe rakoneraka wa tlhokomelo ya tikulogo gomme se se tla no tšwela pele.

3.3.1 Mehola ya Papetšo le Phadišano Ekonoming ya Tikulogo

Phokotšo ya go ya pele ya tlhokego ya mešomo e tla ithekga godimo ga tsenogare ya dihlongwa tša setšhaba go kgonagatša phapanyo ya tsela ya lekala la bophadišani bja tlhabollo ya molokoloko wa dikgwebo. Se se hlalosa tlhabollo yeo e golago ka lekaleng la tšweletšo le kgwebo go tliša dilo tše bohlokwa molokolokong wa tšweletšo ka borakgwebo ba tikulogo. Gape e bile e akaretša tlhabollo ya ka thoko ka tsela go aga le tsošološo ya metsetoropong. Kgato ye e sepetšana tsela le Leano le Tlhabollo Mpumalanga la Kgodišo ya Mešomo.

Kakaretšo ya dihloho tšeo di lebanego tlhabollo ya ekonomi:

- Go tšwa ga batho bao ba nago le tsebo le thuto.
- Kelo ya godimo ya batho bao ba sa tsenago sekolo.
- Tlhokego ya infrastraktšhara ya boeti le tlhabollo.
- Khudugo le phalalelo.
- Kelo ya godimo ya HIV/AIDS.

3.3.2 Maano a bohlokwa a Tlhabollo ya mmasepala wa selete wa –IDP

3.3.2.1 Kgolo ya ekonomi le tšweletšo ya mešomo

- Tšweletšo yeo e emetšwego:

Tlhabollo e swanetše go bea šedi bathong e sego go ba senario seo se sepetšwago ke mmušo moo batho e lego baamogedi ba ditirelo tša mmušo. Go aga katlego yeo e oketšegilego ya badudi ka moka, mešomo ya nako ye telele le tšweletšo ya letseno le phatlalatšo ye kaone ya lehumo ke tšona di lego gare ga dihlohlo tša mmasepala. Gore go fihlelelwe nepo ye, go bohlokwa gore batho ba kgathe tema ekonoming ya selete le tlhabollong ya setšhaba. Se se tla kgonthišiša gore badudi ba selete e ba karolo ya kabo ya ditirelo bjalo ka badiri ba mafolofolo.

- Mananeo a bohlokwa:

Gare ga mananeo ao a swanetšego go akaretšwa ka thutišong ye ke:

- Kgwebo le Tlhabollo ya Batšweletši.
- Tlhabollo ya Temo.
- Tlhabollo ya Boeti.
- Tlhabollo ya Meepo.
- Papatšo.
- Kgoketšo ya Dipeeletšo.
- Mananeo ao a Katološitšwego a Mešomo ya Setšhaba.
- Tlhabollo ya Bokgoni bja batho.

3.3.2.2 Phitlhelelo ya ditirelo tša Motheo le Infrastraktšhara

- Tšweletšo yeo e emetšwego:

Thušo ka infrastraktšhara le yona e kgatha tema ye bohlokwa tlhabollong ya ekonomi le leago setšhabeng. Mafelo ao a sa kgonego go fihlelela infrastraktšhara a lemogwa ka kelo ya godimo ya bohloki, mola ao a e fihlelelago a phela bokaone. Tlhokego ya infrastraktšhara ya mohuta ofe goba ofe e gakatša maemo a bohloki setšhabeng mola e bile e tshwenyana le tlhabollo.

Ka lebaka leo, mmasepala o lebane le dihlohlo tše pedi felo mo:

- Ya mathomo ke taba ya go katološa phitlhelelo ya ditirelo tša mmasepala tša motheo (meetse, kelelatšhila, le go tlošwa ga ditlakala) mafelong ao a nago le phihlelelo.

- Ya bobedi e amana le thušo yeo e akaretšago le tlhokomelo ya infrastraktšhara le ditirelo lefelong la mmasepala.

- Mananeo a bohlokwa:

Go ya ka bohlokwa bjo, mmasepala o tla hlabolla mananeo a a latelago:

- Lenaneo la Mahala la ditirelo tša motheo.
- Phitlhelelo ya ditirelo tša mmasepala ka mafelong.
- Thušo ya ditirelo tša meetse le tlhokomelo.
- Go tlošwa ga ditlakala.
- Thušo ka mohlagase.
- Dinamelwa.
- Ditsela.
- Taolo ya kelelo ya meetse.

3.3.2.3 Tlhabollo ya Setšhaba le Momaganyo ya Leago

- Tšweletšo yeo e emetšwego:

Tlhabollo ya setšhaba ke hlohlo ye kgolo yeo mmasepala o lebanego nayo ka maitekelo a go hlola setšhaba seo se phelago botse ka kopano.

3.3.3 Mafelo ao bašomi ba tšwago go ona probentsheng

Theibolo 18: Ditoropo tša botšwelo.

Toropo/Bodulo	Mmasepala wa Selete	Mmasepala wa Tikulogo	Probentshe
Mafelo a šedi ya Bjako			
Mashishing	Ehlanzeni	Thaba Chweu	Mpumalanga
Mafelo a šedi yeo e phatlaletšego			
Jane Furse	Sekhukhune	Makhuduthamaga	Limpopo
Roosenekal	Sekhukhune	Elias Motsoaledi	Limpopo
Ngwaabe/steelpoort	Sekhukhune	Fetakgomo-Tubatse	Limpopo
Moo bašomi ba tšwago gona			
Ngwaabe/steelpoort	Sekhukhune	Fetakgomo-Tubatse	Limpopo
Roosenekal	Sekhukhune	Elias Motsoaledi	Limpopo
Mashishing	Ehlanzeni	Thaba Chweu	Mpumalanga

3.3.4 Mafelo a botšwelo

Seoo se lemogegago kudu ka mafelo a botšwelo ke gore a na le ekonomi ya go fokola e lego seo se hlalosago gore tlihabologo ye nngwe le ye nngwe ya moepo e tla ba le khuetšo ye kgolo ekonoming; le gore ekonomi ya go sela o eja e gona ka bontši, e lego seo se tlišago khudugo go tšwa ka lefelong.

3.3.5 Khuetšo ya Leago-ekonomi ya Booysendal Platinum (Pty) LTD

Ka ntle ga mešomo ya saruri, le mešomo yeo e tšweleditšwego thwii, go tla ba le sekgala sa mešomo ye mengwe ya kgwebo. Ka nako ya bophelo bja moepo, dikonteraka le diintaseteri tša tirelo ka seleteng di tla holega mešomong ya moepo. Se se tla ba le mohola go batšweletši ba dithoto le ditirelo ka mafelong a mangwe a naga.

Ge kelo ya letseno e le selaetši sa kholego ya ekonomi setšhabeng, go swarelela kelo ye ya megolo ke gona go laetšago khuetšo ya ekonomi ya seatleng. Go nea mohlala, megolong ya badudi ba motse goba torotswana, tšhelete ya gona e šomišwa mafelong a ekonomi ye kgolo ao a lego kgole le moepo. Go ukangwa gape le gore bao ba golago tšhelete ya godimo Booysendal, ba dula mafelong a ekonomi ya godimo, moo megolo ye e šomišwago gona. Khuetšo ye kgolwane ya ekonomi (goba diatiši) bohlokwa bja yona tabeng ya go phela ka ekonomi bo swana le kholego ya tikulogo. Ke ka lebaka leo go lego bohlokwa go akanyetša phatlalatšo ya kholego ya ekonomim ka ntle ga lefelo la bodulo la mošomamoepong.

Mešomo ya rena e kgauswi le ditšhaba tšeo tlihabollo ya leago le ekonomi ya tšona e lego fase. Ka lebaka leo, go ba gona ga rena go ra gore re na le maikarabelo a moswananoši a go godiša le go tliša katlego dintšhabeng tšeo re šomago go tšona. Ye nngwe ya dinepo tša Lengwalo la Meepo ke go tšwetša pele bophelo le leago tša ditšhaba tšeo di dulago kgauswi le meepo goba mafelong ao bašomamoepong ba tšwago gona. Se bohlokwa mošomong wa go kgatha tema ga setšhaba le tlihabollo ya Booysendal, ke go hlama ka tšhomišano ka maano a tlihabollo ao a tswakatswakanego a ditšhaba tše. Ona a akaretša thekgo le thušo ya infrastraktšhara, tlhahlo le le tlihabollo ya bokgoni, tlihabollo ya kgwebo le theko ya dithoto mafelong ao a kgethilwego.

3.3.7 Mananeo a Tlhabollo ya Ekonomi ya Tikulogo

Boithomelo bja ekonomi ya Tikulogo bja Booyesendal Platinum (PTY) Ltd bo beile šedi godimo ga go tlišwa ga tšweletšo ya letseno ka tsela ya mešomo, boithomelo bja tšweletšo, infrastraktšhara ya motheo, thuto le boithomelo bja go ama maphelo. Booyesendal Platinum (PTY) Ltd e tshepa gore diprotšeke tšeo e di thekgago di wanetše go ba le palo ya go bonala ya maloko a setšhaba.

3.3.8 Go kgatha tema thulaganyong ya tlhabollo yeo e kopantšwego

Booyesendal Platinum (PTY) Ltd e kgatha tema Foramong ya Ekonomi ya Tikulogo le Tlhabollo ya Mmasepala wa Tikulogo wa Thaba Chweu, Kopanong ya Leano la Tlhabollo yeo e kopantšwego ya Mmasepala.

3.4 Diprotšeke tša Infrastraktšhara le phedišo ya bohloki

Patšete yeo e feleletšego ya LED e phethilwe go šeditšwe dipelo tša thuto ya ekonomi le leago ka gare ga kgonagatšo ya ditšhelte tša protšeke. Khamphani e itlamba ka thušo yeo e nyakegago ya ditšhelete go ya ka Molao 46 (e) ii ka Karolong 5 le mo fase di tliša taetšo ya neelo yeo e rulagantšwego ya Khamphani go LED ka palomoka ya boitlamo bja R47 000 000 mo mengwageng ye mehlano.

3.4.1 Mešomo ye bohlokwa ya Ekonomi le Tlemagano ya bengditseka

Kgotlelelo ya mešomo ya moepong e ithekgile godimo ga bokgoni bja bolaodi bja moepo le bašomi ka tsela yeo ba šomišanago ka gona le bengditseka ba maleba bao ba dulago kgauswi le moepo. Ge e le ka Booyesendal, khamphani e swere dikopano tše dintši le bengditseka gomme tlemagano e dirilwe e le karolo ya tlhabollo ya Leano le la Mešomo le Leago. Kgato ye ke go kaonafatša dikamano le bengditseka le seriti sa khamphani. Go akaretšwa ga tlemanano le ke motheo wa mokgwa wa rena wa go netefatša gore re hlomphe ditokelo tša botho le go arabela dingongorego tša bengditseka ditšhabeng tšeo re šomago go tšona le moo bašomi ba tšwago gona. Ye ke ye nngwe ya ditsela tše bohlokwa tša mešomo ya Ekonomi ka ge tlemagano ye kaone le bengditseka e feleletša ka tikulogo yeo e fodilego moo moepo o bago le tšweletšo ye botse.

3.4.2 DiSMME le Koketšo ya Ekonomi

Setšhaba se tla holega ka dibaka tša tlhabollo ya ekonomi yeo e tlogo tlišwa ka dikgoba tša mešomo ka nako ya phethagatšo ya diprotšeke tša LED mo mengwageng ye mehlano yeo e ilego go latela ka tsela ya tlhahlo ya tlhabollo ya bašomi le tlhahlo ya bokgoni. Tlhabollo ya dikgwebo tše dinyenyane, dikgwebopotlana le tša magareng (SMME) ka tikulogong ya meepong gantši di hlolwa ke mešomo ya meepo. Ditiro tša diSMME ga go bonolo go di akanya ka nepagalo fela boitemogelo bo laeditše gore mešomo ye bjalo ka temo, kgodišo ya infrastraktšhara, go hlangwa ga tikulogo yeo e bolokegilego ke tšeo di ka go letelwa.

3.4.3 Diprotšeke tša Tlhabollo ya Setšhaba

Theibolo 19: LED/Diprotšeke tša Tlhabollo ya Setšhaba

#	LEINA LA PROTŠEKE	2021	2022	2023	2024	2025	PALOMOKA
1	Go agwa ga tsela ya Bobedi (Ya go ya sekolong seo se phagamego sa Mashishing)	R 0	R 0	R 10 000 000	R 5 000 000	R 0	R 15 000 000
2	Go tsošološa polante ya kelelelatšhila	R 0	R 0	R 7 000 000	R 4 000 000	R 1 000 000	R 12 000 000
3	Tlhabollo ya diSMME tša badudi ba dipolaseng	R 0	R 3 000 000	R 1 000 000	R 0	R 0	R 4 000 000
4	Go tšhelwa ga sekontiri Tseleng ya Berg	R 6 000 000	R 0	R 0	R 0	R 0	R 6 000 000
5	Go tšhelwa ga sekontiri Tseleng ya De Clerc		R 5 000 000	R 5 000 000			R 10 000 000
	Palomoka	R 6 000 000	R 8 000 000	R 23 000 000	R 9 000 000	R 1 000 000	R 47 000 000

Ela Hloko: Tše di lego mo godimo di emela diprotšeke tšeo di ilego go dirwa ke Booyesendal mo mengwageng ye mehlano yeo e tlogo (2021 – 2025) go latela ditshwayatshwayo tšeo di dirilwego ke moepo. Palomoka ya patšete ya diprotšeke ke diranta tše dimilione tše 47.

Theibolo 20: Protšeke 1 ya Tlhabollo ya Setšhaba

Leina la Protšeke:	Go agwaleswa ga Second Street Mashishing			Infrastraktšara ya Protšeke (Ditsela)			
Botšo	Morago ga dikopano tšeo di tseneletšego le Bahlankedi ba Mmasepala wa Tikulogo wa Thaba Chweu ba go tšwa Tlhabollong ya Ekonomi ya Tikulogo (LED) le leano leo le kopantšwego la Kgoro ya Tlhabollo la Ekonomi ya Tikulogo, (IDP) mmasepala o laetše moepo gore o thuše ka go aga leswa ye nngwe ya ditsela tša go tsena ka motseng wa Mashishing. Seemo sa tsela se senyegile gomme e nyaka tlhokomelo ya bjako. Mashishingh le Lyedenburg infrastraktšhara ya tšona yeo gare ga tše dingwe re balago ditsela, ke ya kgale gomme ye ke ye nngwe ya tše mmalwa tšeo di nyakago tlhokomelo. Protšeke e tla kaonafatša phitlhelelo ya dikolo le go thuša setšhaba sa Mshising ka kakaretšo. .						
Lefelo leo Protšeke e lego go lona	Mmasepala wa Selete: Ehlanzeni	Mmasepala wa Tikuogo: Mmasepala wa Tikulogo wa Thaba Chweu	Leina la motse: Mashishing	Letšatši la go thoma Protšeke: Julae 2023		Letšatši la go fetša Protšeke: Desemere 2024	
Dipelo	Karolo ye Bohlokwa ya mošomo: Thala, aga, phetho, le go fetišetša protšeke go TCLM	Tšhupo ye bohlokwa ya mošomo: Phetho le go fetišetša protšeke go TCLM	Bao ba rwelego maikarabelo (go akaretšwa bakgathatema ka moka) : Booyesdal ka tšomišano le Mmasepala	Methalonako ya kotara le ngwaga Tlhokomelo le tlhahlobo tšeo di tšwelago pele.	Methalonako ya kotara le ngwaga Tlhokomelo yeo e tšwelago pele le tlhahlobo	Methalonako ya kotara le ngwaga Tlhokomelo yeo e tšwelago pele le tlhahlobo	Patšete: R 15 000 000
Tlhopho ya mešomo	Palo ya mešomo yeo e swanetšego go hlongwa:	Banna ba Bagolo:	Basadi ba Bagolo:	Baswa ba banna:	Baswa ba Basadi	Palomoka:	Ditshwayatshwayo:
Nakokopana	30	20	10	30	10	30	
Nakomagareng							
Nakotelele							
Bajalefa protšekeng ye e tla ba badudi ba Mashishing le dikolo							
Ge go phethilwe moepo o tla fetišetša semmušo protšeke go Mmasepala wa Tikuloto wa Thaba Chuweu							

Theibolo 21: Protšeke ya Tlhabollo ya Setšhaba 2

Leina la Protšeke:	Go agwa leswa ga protšeke ye kgolo ya polante ya kelelelatšhila			Protšeke ya Tlhabollo ya diSMME			
Botšo	Plolante ye kgolwane ya Lydenburg/Mashishing e bile maamong a mabe kudu mo mengwageng ye mmalwa gomme e na le khuetšo ya go se kgahliše maphelong a setšhaba ka moka sa tikulogo. Polante ya kelelelatšhila ga bjale ga e šome gomme e tšhollela ditšhila ka nokeng ya kgauswi. Se se na le khuetšo ya go se kgahliše tikulogong, diphoofolong tša naga, gotee le bathong. Ka lebaka la bogolo bja protšeke ye, Mmasepala o tsene fase ka dipoledišano le meepo ye mengwe ya kgauswi gore le yona e tle e thuše. Mmasepalal o tsetse o humane ditatofatšo tše malwa ka lebaka la seemo sa polante ya kelelelatšhila ka lebaka leo, o nyaka thušo ya tšhoganetšo. Ge go letilwe poledišano ya mmasepala le meepo ye mengwe, go na le kgonagalo ye kgolo ya gore protšeke ye e be ya mohlakanelwa.						
Lefelo leo Protšeke e lego go lona	Mmasepala lwa Selete : Ehlanzeni	Mmasepala wa Tukulogo : Thaba Chweu Local Municipality	Leina la motse: Mashishing	Letšatši la go thoma Protšeke: Juae 2023		Letšatši la go fetša Protšeke: Desemere 2025	
Dipoelo	Karolo ye Bohlokwa ya mošomo: Go agwa leswa ga polante yeo e lego gona ya kelelelatšila	Tšhupo ye bohlokwa ya mošomo: Phetho le go fetišetšwa protšeke go TCLM	Bao ba rwelego maikarabelo (go akaretšwa bakgathatema ka moka) : Booysendal ika tšhomišano le Mmasepala	Methalonako ya kotara le ngwaga Thokomelo yeo e tšwelago pele le tlhahlobo	Methalonako ya kotara le ngwaga Thokomelo yeo e tšwelago pele le tlhahlobo	Methalonako ya kotara le ngwaga Thokomelo yeo e tšwelago pele le tlhahlobo	Patšete: R 12 000 000
Tlhopho ya mešomo	Palo ya mešomo yeo e swanetšego go hlongwa:	Banna ba bagolo	Basadii ba bagolo	Baswa ba banna:	Baswa ba basadi	Palomoka:	Ditshwayatshwayo:
Nakokopana							Palomoka ya mešomo e tla laolwa ke thekgo ya meepo ye mengwe le tsenogare ya yona.
Nakomagareng							
Nakotelele							
Bajalefa protšekeng ye e tla ba badudi ba Lydenburg/Mashishing							

Theibolo 22: SMME Protšeke ya Tlhabollo 3

Leina la Protšeke	Tlhabollo ya SMME ya badudi ba dipolaseng						
Botšo	Badudi ba dipolaseng ba tshepile gore meepo ke yona e tlogo ba nea mešomo, ka bomadimabe meepo e ka se kgone go ba thwala ka moka. Booysendal e ikemišeditše go diriša ditsela tše dingwe tšweletšong ya dikgoba tša mešomo le go rarolla taba ya tlhokego ya mešomo. Se se tla thuša go tšweletša sebaka sa go hlokomela le go laola kgwebo ka mokgwa wa tšwelopele ya nako ye telele.						
Lefelo leo Protšeke e lego go lona	Mmasepala wa Selete: Ehlanzeni	Mmasepala wa Tukulogo: Mmasepala wa Tikulogo wa Thaba Chweu	Leina la motse Ga-Choma	Letšatši la go thoma Protšeke: 2022		Letšatši la go fetša Protšeke : 2023	
Dipoelo	Karolo ye Bohlokwa ya mošomo: Thuša ka ditšhelete diSMME tše diswa le tšeo di lego gona	Tšhupo ye bohlokwa ya mošomo: Matsapa ao a atlegilego a go thoma le go hlokomela diSMME tše hlano tšeo di kak kgonago go sepetša dikgwebo tša tšona ka katlego.	Bao ba rwelego maikarabelo (go akaretšwa bakgathatema ka moka Booysendal	Methalonako ya kotara le ngwaga Go šupša ga mojalefa	Methalonako ya kotara le ngwaga Tshaeno ya Memorandamo wa Kwešišano	Methalonako ya kotara le ngwaga Phethagatšo	Patšete R4 000 000
Tlhopho ya mešomo	Palo ya mešomo yeo e swanetšego go hlongwa:	Banna ba bagolo	Basadii ba bagolo	Baswa ba banna	Baswa ba basadi	Palomoka:	Ditshwayatshwayo
Nakokopana							
Nakomagareng	5	0	0	5	5	5	
Nakotelele	20	0	0	15	5	20	
Ge e phethilwe moepo o tla nea e nea baholegi bao ba šupilwego							

Theibolo 23: Protšeke 4 ya Tlhabollo ya Setšhaba

Leina la Protšeke		Go tšhelwa ga sekontiri Mmileng wa Berg		Protšeke ya Infrastraktšhara ya Ditsela				
Botšo		Go tsošološwa ga tsela yeo e bitšwago Berg Street ka Mashishing ke sehlokwa ka Mmasepaleng wa Thaba Chweu morago ga ge seemo sa ditsela ka Mashishing se mpefetše mo mengwageng ya go feta ka tsela yeo e lego gore go nyakega tsenogare. Protšeke ye e tla thongwa kotareng ya mathomo ya 2021, gomme go letešwe gore batho ba 50 go tšwa tikulogong, bao gare ga bona re balago basadi le baswa ba, batla thwalwa lebkanyana ka nako ya agwa ga protšeke ye. Phetho ya protšeke ye e tla kgontšha badudi go šomiša ditsela tša go sepelega le gore dikgwebo di tla holwa ke go agwa ga tsela, e lego seo se tlogo nama sa kaonafatša moela wa sephethephethe ka lefelong.						
Lefelo leo Protšeke e lego go lona		Mmasepala wa Selete: Ehlanzeni	Mmasepala wa Tukulogo: Thaba Chweu Local Municipality	Leina la Motse Lydenburg	Letšatši la go thoma Protšeke: June 2021		Letšatši la go fetša Protšeke: Nofemere 2021	
Dipoelo		Karolo ye Bohlokwa ya mošomo: Go agwa ga Berg Street go fihla mafelelong le go nea TCLM. Dithalwa le diwantšho tša tsela le go hwetša kamogelo ya bengditseka ba maleba	Tšhupo ye bohlokwa ya mošomo: Phetho le go fetišetšwa ga protšeke Mmasepaleng wa Tikulogo wa Thaba Chweu	Bao ba rwelego maikarabelo (go akaretšwa bakgathatema ka moka) Booyesendal ka tirišano le Mmasepala	Methalonako ya kotara le ngwaga Thokomelo yeo e tšwelago pele le tlhahlobo	Methalonako ya kotara le ngwaga Thokomelo yeo e tšwelago pele le tlhahlobo	Methalonako ya kotara le ngwaga Thokomelo yeo e tšwelago pele le tlhahlobo	Patšete: R6 000 000
Tlhopho ya mešomo		Palo ya mešomo yeo e swanetšego go hlolwa	Banna ba bagolo	Basadi ba bagolo	Baswa ba banna	Baswa ba Basadi	Palomoka	Ditshwayatshwayo
Nakokopana								
Nakomagareng		30	0	0	20	10	30	
Nakotelele								
Ge e phethilwe protšeke e tla fetišetšwa go TCLM								

Theibolo 24: Protšeke 5 ya Tlhabollo ya Setšhaba

Leina la Protšeke		Go tšhelwa ga sekontiri Mmileng wa De Clerc		Protšeke ya Infrastraktšhara ya Ditsela			
Botšo		Go tsošološwa ga tsela yeo e bitšwago De Clerc Street ka Mashishing ke sehlokwa se segolo Mmasepaleng wa Thaba Chweu, ka lebaka la ge seemo sa ditsela ka Mashishing se mpefetše mo mengwageng ya go feta ka tsela yeo e lego gore go nyakega tsenogare. Protšeke ye e tla thongwa kotareng ya mathomo ya 2022, gomme go letešwe gore batho ba 30 go tšwa tikulogong, bao gare ga bona re balago basadi le baswa ba, batla thwalwa lebanyana ka nako ya agwa ga protšeke ye. Phetho ya protšeke ye e tla kgontšha badudi go šomiša ditsela tša go sepelega le gore dikgwebo di tla holwa ke go agwa ga tsela, e lego seo se tlogo nama sa kaonafatša moela wa sephethephethe ka lefelong.					
Lefelo leo Protšeke e lego go lona	Mmasepala wa Selete: Ehlanzeni	Mmasepala wa Tikulogo Mmasepala wa Tikulogo wa Thaba Chweu	Leina la motse: Lydenburg	Letšatši la go thoma Protšeke: June 2022		Letšatši la go fetša Protšeke : Desemere 2023	
Dipoelo	Karolo ye Bohlokwa ya mošomo: Go agwa ga Mmila wa De Clerc go fihla mafelelong le go nea TCLM. Dithalwa le diwantšho tša tsela le go hwetša kamogelo ya bengditseka ba maleba	Tšhupo ye bohlokwa ya mošomo	Bao ba rwelego maikarabelo (go akaretšwa bakgathatema ka moka) Booysendal ka tirišano le Mmasepala	Methalonako ya kotara le ngwaga Thokomelo yeo e tšwelago pele le tlhahlobo	Methalonako ya kotara le ngwaga Thokomelo yeo e tšwelago pele le tlhahlobo	Methalonako ya kotara le ngwaga Thokomelo yeo e tšwelago pele le tlhahlobo	Patšete: R10 000 000
Tlhopho ya mešomo	Palo ya mešomo yeo e tlogo hlolwa	Banna ba bagolo	Basadi ba bagolo	Baswa ba banna	Baswa ba Basadi	Palomoka	Ditshwayatshwayo
Nakokopana		10	10	10	10	40	
Nakomagareng							
Nakotelele							
Bajalefa protšekeng ye e tla ba badudi ba Mashishing le tikulogo. Ge go feditšwe moepo tla fetišetša protšeke Mmasepaleng wa Tikuogo wa Thaba Chweu.							

3.5 Magato a go Boledišana ka Maemo a Mengwako le Seemo sa Bophelo

3.5.1 Matseno

Intaseteri ya meepo e lebane le thlohlo ye kgolo ya go retolla bothata bjoo bo tsebegago bja mengwako le go tšweletša madulo a go išega gape a go fihlelelega ka mašelang go bašomi ka moka.

Lekala la thušo ka mengwako la Booyesendal, le ikemišeditše go kgonagatša bophelo bja khwalithi bja bašomi ka moka ka kabo ya dibaka tša mengwako yeo e kaonafaditšwego, infrastraktšhara le dirotšeke tša ditirelo tša motheo. Botsebotse Booyesendal le boradikonteraka ba yona ba tšweletša molokoloko wa kgetho ya madulo a sa ruri a bašomi ka maikemišetšo a go tšwetša pele khiro ka tsela ya sekema sa boruangwako le kgetho ya khiro tšeo ka moka di thušwago ke khamphani ka mašelang.

Ditaba tše dingwe tšeo di tlogo fiwa šedi tlabollong ya leano la mengwako ya Booyesendal Platinum Platinum (PTY) Ltd di akaretša dinaga tša magoši, mafelo a mekutwana, tlhokego ya mengwako le mmara wa mengwako. Go feta fao, Booyesendal e tla kopana le mebušo ya tikulogo, wa probentshe le wa bosetšhaba go kaonafatša khwalithi le kgonagatšo ya Maano a Tlabollo ao a Kopantšwego.

3.5.2 Maano le Dinepo

Mokgwa woo o akaretšago le filosofi tša Booyesendal mabapi le kgonagatšo ya boruangwako le mengwako ya go kgahliša le maemo a mabotse a bophelo maikemišetšo a wona ke:

- Go kgonthišiša gore bašomi ka moka ba ba le sebaka sa go fihlelela madulo ao a lego gona ao a swanetšanago le kelo ya minimamo le selekanyo.
- Go thuša ka madulo a mašelang a go fihlelelega.
- Go hlohleletša boruangwako bjalo ka kgetho ya tharollo ya madulo.
- Go tšwetša pele phitlhelelo ya khiro ka dikgetho tša khiro.
- Go ganetša go gola ga madulo a mekutwana.

Maikemišetšo a Booyesendal ke go dira gore ka 2020, mošomi yo mongwe le yo mongwe a be a le maamong a ditšhelete a mabotse, a kgona go ka hira madulo a maswanedi ao a tšwetšago pele kabelo ya bona Booyesendal.”

3.5.3 Leano la Phethagatšo ya Madulo a Bašomi

Ponego ye bohlokwa ya boruangwako bja Booyesendal le lenaneo la go hira di tla ba ka tsela ye e latelago:

- Mokgwa wa go aga ka magato le go fetoga ga bonolo go swanetšana dinyakwa tša kgolo ya mešomo ya moepo.
- Khamphani e tla šoma bjalo ka mohlabolli le monolofatši.
- Khamphani e tla ntšha ditšhelete tša go thuša ka phitlhelelo.
- Kopanyo ya boruangwako le khiro di tla tšweletša kgetho ya bodulo.

Khamphani e thomile ka lesolo la go humana naga ka 2015. Morago ga moo go lokišitšwe ditumelelo tša mmasepala le tše dingwe tša melao.

Ditaba tše di latelago tša go ama phethagatšo ya lenaneo la madulo di tšweleditšwe:

- Booyesendal Platinum (PTY) Ltd e ka gare ga rediase ya dikhilomethara tše 65 km go tšwa mafelong a Jane Furse, Steelpoort / Burgersfort le Lydenburg. Thušo ya ditšhelete tša mengwako le madulo e tla fiwa bašomi. Bašomi ka moka ba maamong a bolaodi ba dula Lydenburg, mola bontši bja bašomi bo dula GaSekhukhune.
- Bašomi ba nametšwa dipese go tloga magaeng a bona. Go rwalwa ga bašomi ka dinamelwa go hlotše sebaka sa borakgwebo ba BEE go aba dinamelwa tša nako ya go amana le ditšhifi ditseleng tšeo di kgethilwego tšeo di tšwetšwago pele ke Khamphani.
- Ka lebaka leo, lenaneo la Booyesendal la mengwako le a fetošega, e lego seo se dumelelago mehutahuta ya ditharollo tšeo di theilwego godimo ga maemo a go kgona go lefela ga bašomi, go hwetšagala ga naga le go ba gona ga ditirelo tša mmasepala.
- Tlhobaboroko e no ba gore ka kakaretšo batho ga ba nyake goba ga ba na mašeleng ao a nyakegago ao ba ka a beeletšago mafelong ao a dikulogilego meepo. Khamphani e tla

tšwela pele go hlokomela dikgonagalo ka moka tša go hlabolla le dikgetho tša ditšhelete tša go išega tša go hola bašomi, mola di tla ama letseno la Khamphani nako ye telele.

KAROLO 4: LENANEO LA PHOKOTŠO LE GO NTŠHWA GA BATHO MEŠOMONG

Poelo yeo e ka se efogwego ya go tswalelwa ga Moepo ke tathlegelo ya mešomo Moepong. Ka lebaka leo, ntlha ye bohlokwa ya moepo ke go ba le lenaneo la taolo ya go tswalelwa ga moepo leo maikmišetšo a lona e lego:

- Go fokotša ka moo go kgonegago tatlhegelo ya mešomo
- Go kgonagatša ka moo go ka kgonegago phitlhelelo ya mešomo ye mengwe.
- Go thuša ka moo go kgonegago ka mananeo a tlhahlo ao a ka kgonagatšago phitlhelelo ya mešomo ye mengwe ka ntle ga Moepo goba ka gare ga intaseteri ya meepo.
- Go fokotša khuetšo ya leago le ekonomi diekonoming tša tikulogo le selete le mafelong ao bašomi ba tšwago go ona.
- Go boledišana le bengditseka mabapi le go ntšhwa ga **bašomi** goo go ukangwago.

4.1 Go hlangwa ga Foramo ya ka Moso

4.1.1 Matseno

Molawana 46 (d) (i) wa MPRDA o nyaka gore go hlangwe Foramo ya ka Moso. Foramo ya ka moso ke komiti ya mohlakanelwa ya taolo-bašomi yeo e hlamilwego moepong yeo e tlogo bea šedi go phethagatšo le tlhokomelo ya Leano la Leago le Mešomo.

Booyendal e tthamile Foranmo ya ka Moso yeo bopilwego ke balaodi, bašomi le/ goba dikemedi tša bona. Taolelo ya Foramo ye e tla ba go “lebiša mhlo bokamosong, mathateng a Booyendal ao a ka feleletšago ka tobo ya mešomo le / goba go wa ga khamphani le go tla ka kgonagalo ya ditharollo tša go lebana le kgonagao ya tatlhegelo ya mešomo goba go phuthama ga mokgatlo”.

4.1.2 Leano le Dinepo

Morero wa phethagatšo wa Foramo ya ka moso ke:

- Go hlohleletša dipoledišano tšeo di tšwelago pele gare ga dikemedi tša bašomi le bengmešomo ka ga bokamoso bja moepo.
- Go lebelelela pele go šupa mathata, ditlhohlo le ditharollo tšeo di ka kgonegago mabapi le tšweletšo le mešomo.
- Šupa tšweletšo le maano a mešomo; le
- Phethagatša maano ao kwanetšwego ke makala a bengmešomo le bašomi.

Forammo e tla rwala le maikarabelo a:

- Tsebiša Boto ya Tlhabollo ya Dimenerale le Meepo (go ya ka moo go nyakwago ke karolo 52 ya MPRDA), go ntšhwa ga bašomi ba 500 mešomong goba dipersente tše 10 tša bašomi e lego seo se tlogo laolwa ke palo ya fase, gore go le go diragala mo nakong ya dikgweedi tše 112; le
- Go tsebišaTona ya Mešomo ge e le gore go ntšhwa mošomong ga bašomi ba 500 goba dipersente tše 10 seo se tlogo laolwa ke ye kgolo tabeng ye, ke seo se gononwago.

Godimo ga fao, Foramo ya ka Moso ke mmaditsela gare ga Kgoro ya Mešomo le Makala a mangwe ao a amegago. Foramo e tla kopana gabedi ka ngwaga goba nako le nako ge maloko a nyaka seo se direga. Ge e le gore go tswalelwa ga moepo ke selo sa bjako, Foramo e tla kopana kgwedi ye nngwe le ye nngwe.

4.2 Mekgwa ya go boloka mešomo le go efoga theogo ya palo ya bašomi.

Dittheo di gapeletšega go ntšha bašomi mešomong nako le nako ka mabaka a ekonomi le gore di kgone go dula di le phenkgišanong maemong a lefase. Ye e tloga e le taba ya go se kgahliše yeo e ka diragalelago mošomi yeo e amago bophelo bja gagwe ka moka. Ka lona lebaka leo, bengmešomo ba swanetše go kgonthişiša pele gore pele go ka tšewa kgatho ya go ntšha bašomi mošomong, go lebeletšwe mahakore ka moka go efoga seo.

(Methalotlhahlo ya Leano la Leago le Mešomo ya diintaseteri tša meepo le tšweletšo).

Ge go ka tšwelela dithlohlo tšeo di lebišago go fokotšweng goba go ntšhwa ga batho mešomong, moepo o tla tla ka leano la go retolla dilo le mekgwa ya go boloka mešomo, go thibela tlhokego ya mešomo le go efoga phokotšo ya batho. Se se tla dirwa ka magato a a latelago.

- Go nyaka go thibela go ntšhwa ga batho mošomong, moo og kgonegago
- Go diriša Foramo ya ka moso go šupa maano a go oketša bophelo bja moepo le go efoga go ntšhwa ga batho mešomong le phokotšo
- Boledišana le Kgoro ya Mešomo, Kgoro ya Dimenerale le Methopo ya Enetši le dikhamphani tša meepo ya tikulogo go sekaseka kgonagalo ya go fokotša khuetšo ya go ntšhwa ga batho mošomong goba go tswalelwa

Go na le magato ao a tlogo latelwa ge maemo a ekonomi a hlola tekanyo ya profiti go letseno la moepo di theogela ka fase ga palogare ya 6% ka go ipoeletša mo nakong ya dikgwedi tše 12:

- Dipoledišano – tsela ya ditherišano go latela karolo 52(1) ya molao
- Phethagatšo ya karolo 189 ya Molao wa Dikamano tša Mošomo, 1995
- Tsebišo ya Boto ya Dimenerale le Tlhabollo ya Meepo; go latela tshepedišo ya tsebišo ya boto go latela karolo 52(1)(a) ya molao
- Go dumelelana le taolelo ya tona – tumelelano le taolelo ya Tona le go tiišetša tsela yeo magato a phošollo a tlogo tšewa ka yona

4.2.1 Tsela ya poledišano

Tsela ya poledišano mabapii le go lotwa ga mešomo, go efoga go lobja ga mešomo le go theoga ga palo ya bašomi go tla laolwa go ya ka dineelo tšeo di lego dikarolong tša 189 le 189A tša Molao wa Dikamano tša Mošomo, 1995 (go ya ka moo o fetotšwego).

4.2.1.1 Phethagatšo ya karolo 189 ya Molao wa Mešomo wa, 1995 (go latela phetošo)

Phokotšo efe goba efe goba go ntšhwa ga batho mešomong go tla dirwa ka go sepelelana le dikarolo 189 le 189(A) tša Molao wa Dikamano tša Mošomo. Tabeng ye go tla direga tše di latelago:

1. Molao wa Dikamano tša Mošomo o šupetša tshepedišo ya dipoledišano ya matšatši a 60.
2. Go latela dinyakwa tša karolo ya 189 le 189(A) moepo o swanetše go tsenela tumelelano le diunione tše di emelago bašomi. Tumelelano e swanetše go bea šedi botse go tše di latelago:
 - a. Thibelo ya go ntšhwa mešomong ka tsela ya kgapeletšo
 - b. Karoganyo ya boithaopo (go rola modimo pele ga nako le diphakhetše tša go ntšhwa mošomong ka boithaopo)
 - c. Go thwalwa leswa ga bašomi
3. Thušo ya khamphani ya go fokotša khuetšo ya go se ratege ya go ntšhwa ga batho mešomong e akaretša tše di latelago:
 - a. Go latišiša dibaka tše dingwe tša mošomo
 - b. Keletšo ditabeng tša matlotlo
 - c. Ditirelo tša kgakollo
 - d. Go abja ga tsebo ya kgwebo
 - e. Dibaka tša tlhahlo go akaretšwa kaonafatšo ya bokgomi
 - f. Thušo k a tlhokomelo ya maphelo yeo e tšwelago pele
 - g. Go bitšwa gape ga bašomi bao ba ntšhitšwego mošomong, ge moepo o ba nyaka.

4.2.2 Tsebišo go bagolwane ba mmušo

Ge thulaganyo ya Leano la Leago le Mešomo le mananeo ao a amanago nayo a taolo ya tobo ya mešomo le go ntšhwa ga batho mešomong e thoma, Kgoro ya Mešomo le Kgoro ya Dimenerale le Enetši le Boto ya Tlhabollo ya Meepo, go ya ka karolo ya 52 (1)(a) ya molao) di tla tsebišwa.

Balaodi bagolwane ba mmušo ba tla tsebišwa nako ya tshepedišo ya go tswalela, gotee le dipoledišano tšeo di tšwelago pele le leano la leago, ka peakanyo ya Foramo ya ka moso. Dipego tša kgatelopele ya nako le nako di tla fiwa dikgoro tša maleba, go akaretšwa Leano la Leago le Khantshele yeo e Eletšago ka Tšweletšo le Kgoro ya Mebušo ya Probentshe le ya Tikulogo. Tumelelano le taolo ya Boto e tla kgonthišišwa gore go fihlelelwe magato a phošollo ao a laeditšweg ke boto.

4.2.3 Leano la go tlišwa ga tšhireletšo ya mešomo

Leano la moepo la tšhireletšo ya mešomo le ka tsela ye:

- Go kgonthišiša gore kgwebo e tšwela pele le go dira gore diitefelo di be fase le go sepetšana le phadišano ka moo go ka kgonegago
- Kgonthišiša bašomi bao ba tšweletšago ka tlhahlo le tlhohleletšo
- Go dira diphetogo tša tšweletšo tšeo di tšwelago pele gore go kgonwe go tšwela pele ka phadišano
- Nyaka ditsela tša go godiša le go katološa kgwebo go kgonthišiša kgotlelelo ya go ya go ile ya nako yeo e tlogo

4.3 Ditsela tša go tliša ditharollo tše dingwe le magato a go hlola tšhireletšo ya mešomo moo tobo ya mešomo e ka se efogwego

Ge e le gore go tloga go le molaleng gore phokotšo le go ntšhwa ga bašomi mošomong ke selo seo se ka se efogwego, morago ga go lebelela mahlakore ka moka a go telefatša bophelo bja moepo, go tla hlangwa tšhišinyo ya go ntšha bašomi mošomong ka tšhomišano le Makala a maleba gomme ya phethwa mo dikgweding tše nne pele ga tiragalo ye, moo go swanetšego ntle le ge go ka direga tšeo di bego di sa letelwa. Kgato ye e tla phethagatšwa ka tšhomišano le Kgoro ya Mešomo le diunione tšeo di emetšego bašomi. Mo nakong ye, bašomi bao ba amegago ba tla thušwa go godiša kgonagalo ya bona ya go thwalwa leswa.

Ka nako ya kgato ye, moepo o tla fela o bolela le Diunione go hlahla tshepedišo ya go ntšhwa ga bašomi mešomong le go šupa lefelo la keletšo ya mešomo, leo le tlogo phethagatša kgakollo le go thekga bašomi go latišiša mešomo ye mengwe, go nea mhlala, ka go thuša bašomi go dira DiCV, ditsela tša go ba kopanya le bengmešomo bao ba ka ba thwalago, le maano a go araba

dipotšišo tša makgoladitsela a go thwalwa mošomong. Maina a bašomi bao maemo a bona a se sa lego bohlokwa (“bašomi bao ba amegago”) a tla beiwa databeiseng ya Taolo ya Bašomi lebaka la dikgwedi tše 12, tše di balelwago go tloga ka letšatši leo mešomo ya bona e thomilego go se sa ba bohlokwa ka lona. Morero wo mogolo wa databeise ya bašomi bao ba amegilego ke go kgonthišiša gore ge go ka tšwelela sekgoba, batho bao ba lego lenaneong ba tla fiwa šedi ya pele ge go tlatšwa dikgoba tša mešomo tša saruri pele go ka thwalwa batho ba go tšwa ka ntle.

Magato a tlaleletšo ao moepo o ka a tšeago a akaretša a a latelago:

- **Thušo** pele ga letšatši la go ntšha batho mošomong, ka tlhahloleswa, tlhahlo ya bokgoni bja go kgontšha mošomi go šoma mafelong a mangwe le dithuto tše dingwe go matlafatša ditiro tše dingwe tša mešomo.
- **Thušo** ka go fihlelela mešomo ya maleba yeo e lego gona mepong ye mengwe ya tikulogo goba dikhamphaning, tša go swana le bo PPC ya tikulogong
- **Tsebiša** meepo ya kgauswi ka tshepedišo ya go ntšha batho mošomong le go netefatša dikgoba tša mešomo tše di ka bago gona
- **Thušo** ka go fihlelela thomelo ya bašomi dikhamphaning tša ka ntle le / goba tlhahlo ka phetošo ya mošomo go tšwa bahlahling ba maleba goba mafelong a boeletši bja mešomo setšhabeng
- **Thušo** ka go tlatša diforomo tša go kgopela mošomo le diforomo tše dingwe tša maleba
- **Keletšo** ya peakanyo ya ditshelete, gotee le keletšo le thekgo ya go fihlelela phenšene goba ditefelo tša sekhwama sa phenšene le dikleimi tša UIF, goba thušo ye nngwe ya mmušo
- **Keletšo** ya motho ka o tee goba dihlopha tša bathogo go thuša gore ba amogele bothata bjoo bo amanago le go ntšhwa mošomong (se e tla katološetšwa bašoming bao ba ntšhitšwego le bao ba šetšego)

4.4 Mekgwa ya go timola bogale Khuetsšo ya Leago le Ekonomi Bathong, Dileteng le Diekonoming moo go ntšhwa ga bašomi mošomong le go tswalelwa ga Moepo e lego nnete.

4.4.1 Matseno

Karolo ye e akanya khuetsšo ya phokotšo ya bašomi le go tswalelwa ga moepo bašoming ba moepo le ba metse yeo bašomi ba tšwago go yona. Go lokišetša go tswalelwa le phokotšo ya batho go direga ge moepo o le gare o tšwela pele go šoma, go tloga ka dinyakišišo go fihla go pušetšo ya dilo sekeng morago ga go tswalelwa.

Booyesendal e ikemišeditše go kgonthišiša gore maphelo a bašomi ba yona ba moepong, badudi le ba malapa a bona ba phela ka boiketlo le ge go bile le phokotšo ya bašomi goba go tswalelwa ga moepo.

Booyesendal e dirile ditokišetšo tša ditšhelete tša phokotšo ya bašomi yeo e ukangwago le tshepedišo ya go ntšhwa mošomong ga bašomi goo go tlogo latela. Tšhelete ye, ke yeo e tlogo lekolwa ngwaga wo mongwe le wo mongwe gomme patšete ya yona e akanyetšwa go diranta tše dimilione tše 25 go ya ngwageng wa 2025 go latela theibolo 36.

Neelo ya go ntšhwa ga batho mešomong e tla ithekga ka modelele wo o latelago gomme diphakhetše di tla balwa go ya ka difomula tše di laeditšwego mo fase:

- Moepo o tla nea mošomi yo mongwe le yo mongwe R3 000. Se ga se akaretše dikerante tša Kgoro ya Mešomo tše di ka bago gona go hlahla leswa. Ela hloko gore palo ye e tla boeletšwa ngwaga ka ngwaga;
- Dibeke tše (2) tša ngwaga wo mongwe le wo mongwe o (1) woo go šomilwego Booyesendal;
- Tefelo ya kgwedi e (1); le
- Tefelo ya llihi ya go lekana matšatši a 30.

Thušo yeo e lego mo godimo e tla sepelelana le pholisi ya Booyesendal ya go ntšha batho mošomong gomme e ka fetošwa go ya ka melao yeo e lego gona le / goba tumelelano ya mohlakanelwa le bengditseka.

4.4.2 Leano le Dinepo

Booyesendal e tla dira bobjohle go matlafatša khuetšo ya leago le ekonomi bathong, dileteng le ekonomi ya moo go tšhwa ga batho le go tswalelwa e lego nnete. Matsapa a tla bea šedi godimo ga:

- Tekolo le ditirelo tša tlhahlo go batho bao ba amegago;
- Tlhahlo yeo e feleletšego ya go ithomela mošomo le mananeo a go thwalwa gape; le
- Thulaganyo ya tswalelo.

4.4.3 Tekolo le Ditirelo tša Boeletši

Khamphani e tla akanya go tliša boeletši ka baeletši ba profešenale. Ditaello tša boeletši bja mohuta woo di tla romelwa go Molaodi: Taolo ya Bašomi.

4.4.4 Mananeo a tlhahlo ya go ithomela mošomo le go thwalwa gape

Booyesendal e lemogile gore mošomo wa moepo o na le nako ya go se be ye telele kudu gomme dinyakwa tša kgwebo di ka nyaka gore go be le phokotšo ya bašomi mo nakong yeo e tlogo. Booyesendal e ikemišeditše go nea bašomi bao ba ntšhitšwego mešomong fela ba na le bokgoni bjoo bo ka šomago go gongwe sebaka.

Matsapa a a tla tsepanywa le Kgolo ya Probentshe ya Mpumalanga le Leano la Tlhabollo gotee le dinyakwa tša metse yeo bašomi ba tlogo ba ba etšwa go yona. Go fihlelela boitlamo bja, Boysendal e tla aba tlhahlo ya bokgoni bja go šoma mafelong a mangwe ge go se na go tsebjja ka taba ya go ntšhwa ga batho mešomong goba go tswalelwa ga moepo.

Foramo ya Bokamoso e tla lebelela go abja ga mananeo a a tlhahlo ya go ithomela mošomo le go thwalwa gape ga bašomi ka moka bao ba amilwego ke taba ya go ntšhwa mošomong.

4.4.5 Bokgoni bja go šoma mafelong a mantši.

Mokgwa wa tlhabollo ya bokgoni bophelong bja moepo o swanetše go bea šedi go nyakego yeo e ilego go ba gona ya go hlokomela khuetšo ya leago le ekonomi ge go tswalelwa moepo le goba go ntšhwa ga batho mošomong. Kafao, Booyesendal Platinum (PTY) LTD e itlamile ka tlhabollo ya bokgoni yeo e nago le khuetšo ka ntle ga mokgatlo le intaseteri gape e nea le motheo wa kgonagalo ya go šoma ka tšweletšo ya tlhabollo ya bokgoni bja go šoma mafelong a mantši.

Booyesendal e tla šomiša tekodišišo ya bokgoni go phetha gore ke bokgoni bofe bja go šoma mafelong a mantši bjoo bo humanegago ga bjale gare ga bašomi le gore ke mafelo afe ao bašomi ba nago le kahlegelo go ona. Ka tšhomišo ya tekolo ye, Booyesendal e ikemešeditše go thomiša ka lesolo la tlhahlo ya bokgoni bja go šoma mafelong a mantši.

4.4.6 Tokišetšo ya Tswalelo

Booyesendal ka poledišano le DMR, e tla phetha Tefelo ya Maikarabelo a Tswalelo, go akaretšwa Šetulo ya Tsošološo ya infrastraktšhara ya Booyesendal, go thuša ka ditšhelete tša tsošološo ya infrastraktšhara. Go šišinywa gore infrastraktšhara yeo go nago le bokgoni bja gore e ka šomišwa ka tsela ye nngwe ya mohola morago ga ge Moepo o tswaletšwe, e lefelwe fela e se akaretšwe ditefelong tša tsošološo ya go phethela ditšhelete tšeo Moepo o tšwelago pele ka ditefelo tša sekhwama sa tswalelo.

KAROLO 5: THUŠO YA DITŠHELETE

Theibolo 26: Thušo ya ditšhelete tša Leano la Leago le Mešomo

PATŠETE YA LEANO LALEAGO LE MEŠOMO						
Mengwaga	2021	2022	2023	2024	2025	PALOMOKA
Tihanollo ya Taolo ya Bašomi	R12 421 169	R13 281 138	R13 274 146	R14 478 222	R14 890 194	R68 344 869
Tlhabollo ya Ekonomi ya Tikulogo	R6 000 000	R8 000 000	R23 000 000	R9 000 000	R1 000 000	R47 000 000
Phokotšo le go ntšha mošomong	R5 000 000	R5 000 000	R5 000 000	R5 000 000	R5 000 000	R25 000 000
PALOMOKA	R23 421 169	R26 281 138	R41 247 146	R28 478 222	R20 890 194	R140 344 869

KAROLO 6: BOITLAMO

**BOITLAMO BJA MOTHO YOO A SWEREGO LENGWALO LA TOKELO YA GO EPA GO
KGONTHIŠIŠA NYALELANO LE LEANO LA LEAGO LE MEŠOMO LE GO DIRA GORE BO
TSEBEGE GO BAŠOMI**

Rena ba re saennego mo fase gape re dumeletšwego go dira seo ke MICAWBER 278 (PTY) LIMITED, legatong la Booysendal Platinum (PTY) Ltd, mabapi le poeletšo ya Leano la Leago le Mešomo, re itlama ka go kgomarela tshedimošo, dinyakwa, boitlamo, le mabaka ao a tšweletšego ka go Leano la Leago le Mešomo le go dira gore a tsebege go bašomi ba rena.

E saennwe _____ ka letšatši le _____ la _____ 2023

(1)

Leina la motho wa maikarabelo _____

Maemo _____

Tshaeno ya motho wa maikarabelo _____

(2)

Leina la motho wa maikarabelo _____

Maemo _____

Tshaeno ya motho wa maikarabelo _____